

BUSKSKVETTEN

Nr.1 * 1983 * 7.årg.

ORGAN FOR NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVDELING BUSKERUD

BUSKSKVETTEN

Nr.1 1983 7.årg.

ORGAN FOR NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVDELING BUSKERUD

I REDAKSJONEN:

Tore Gunnarsen, Nøtteknekkeren 2, 3400 Lier.

Per Ole Syvertsen, Huldreveien 75, 1370 Asker.

Øivind Syvertsen, Nesbruveien 19, 1312 Slependen.

BUSKSKVETTEN utkommer to ganger årlig og sendes fritt til alle medlemmer av lokallagene i Buskerud.
Årsabonnement for ikke-medlemmer: Kr. 25,-

Fylkesforeningens adresse er:

Norsk Ornitologisk Forening
avdeling Buskerud
postboks 288
3001 Drammen

Postgirokonto: 3 35 84 88

Bankgirokonto: 2200.27.39317

Adresse LRSK/NSKF:

LRSK Buskerud
v/ Torgrim Breiehagen
Avd. for zoo-økologi
Zool. Mus.
5014 Bergen-Univ.

Post og innbetalinger til BUSKSKVETTEN kan sendes forenings-
adressen. Artikkelstoff og bilder kan også sendes direkte
til et av redaksjonsmedlemmene.
Sjeldenhetsaker fra fylket sendes LRSK-adressen.

Trykk: Offset Hurtigtrykk, Haugesgt. 74, 3000 Drammen.
Opplag: 400 eks.

Innhold i dette nr.:

- Side 3: Redaksjonen har ordet.
- " 4: Verneplanen for våtmarker i Buskerud.
- " 10: Linnestranda. Rapport 1981 og 1982.
- " 18: Hvilken fugl var det?
- " 19: Konkurranséfuglen.
- " 20: Orrfuglen i Finnemarka.
- " 28: Uvanlige vintergjester på Gol.
- " 30: Fuglenes farger.
- " 33: Hva er Studieforbundet natur og miljø?
- " 35: Hjelp oss å redde hubroen!
- " 38: Aktuelle prosjekter.
- " 40: Foreningsreferater.
- " 46: Bokanmeldelser.
- " 50: Kan du tegne?
- " 51: Innholdsfortegnelse for BUSKSKVETTEN, årg. 5 og 6.

FORSIDEN: Stokkand hann. Foto: Øivind Syvertsen.

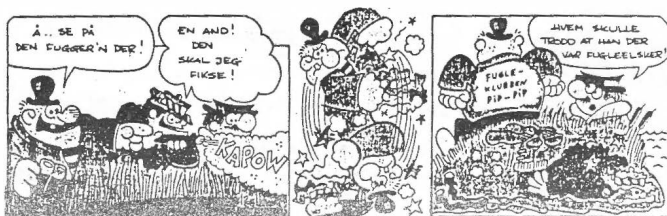
KJÆRE LESER!

Nok en gang er vi dessverre forsinket med utgivelsen av "Buskskvetten", denne gangen et halvt år. Men dette skyldes at vi brukte første halvår på å ta igjen noe av det bladet har vært på etterskudd. Tross alt har det i og med det bladet du nå holder mellom hendene blitt utgitt fire hefter siden nyttår, så i virkeligheten har vi vært på offensiven! Når så nr. 2/83 foreligger rett over nyttår har vi på det nærmeste lykkes i våre bestrebelsler på å komme åjour med bladet. Neste nummer er allerede langt på vei redigert/planlagt. Og da har redaksjonen brukbar tid på seg til å utgi nr. 1/84 til rett tid utpå våren. La oss krysse fingrene!

Men tilbake til dette heftet. Det er forhåpentligvis variert og lesverdig, fra vandringer i våtmarker til vårnetter på orreleik og innføring i fargenes betydning for fuglene. Redaksjonen mottar gjerne synspunkter på bladet, og ikke minst ønsker vi at dere selv skal skrive!

På foregående side står oppført en adresse som mer og mer synes å være glemt i vårt fylke, nemlig adressen til sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud. I neste nummer kommer en større artikkel om LRSK hvor bl.a. den nye avifaunalista for fylket og lista over hvilke arter som skal bedømmes av komiteen vil stå. Det er likevel ingen grunn til å vente med å sende inn dine observasjoner nå. Jo forttere de kommer inn jo før kan de publiseres. Det vil bli skrevet en LRSK-rapport til "Vår fuglefauna" våren 1984, som vil ta for seg funnene fra 1976 til 1983, så send inn de funn du sitter på snarest....

Til slutt vil vi ønske våre lesere en god og aktiv vinter, og lar "Sjefen" danne opptakten til den videre lesning:

VERNEPLANEN FOR VÅTMARKER I BUSKERUD

ØIVIND SYVERTSEN

I denne artikkelen skal vi se litt på hvordan det går med arbeidet med en verneplan for Buskeruds våtmarker, samt ikke litt nærmere på de lokalitetene som er blitt prioritert i denne planen. Opplysningene er for det meste hentet fra fylkesmyndighetenes egen publikasjon "Utkast til verneplan for våtmarksområder i Buskerud fylke", som ble utgitt våren 1982.

Arbeidet med en verneplan for våtmarksområder i Buskerud ble igangsatt i 1978 i regi av fylket, etter et initiativ fra Miljøverndepartementet for å få fylkene til å utarbeide slike regionale verneplaner. Ved en slik samlet behandling av våtmarksforekomstene i hvert enkelt fylke oppnår man den fordel at man kan vurdere hvilke lokaliteter som har størst betydning regionalt og prioritere ut fra det. Arbeid med lignende verneplaner for andre naturtyper som f.eks. myrer og edelløvsoger er også igangsatt. For våtmarkenes del ble registreringsarbeidet ute i felten avsluttet i 1981. En god del personer, for det meste fylkets egne amatørornitologer, har deltatt i registreringsarbeidet. Cand. mag. Arne Nævra har stått som hovedansvarlig både når det gjelder selve feltarbeidet og de faglige vurderinger som ligger til grunn for verneplanutkastet.

Det er vanlig å forbinde ordet våtmark med grunne, næringsrike innsjøer med et yrende liv av fuglegrupper som først og fremst ender og vadere. Slike lavlandssjøer, som helst finnes i lavereliggende jordbruksstrøk i områder som lå under den marine grense fra siste istid, har vi imidlertid svært få av her i fylket. Til gjengjeld har vi et nettverk av vann og vassdrag i det mer kupert terrenget i Buskeruds indre og øvre deler, som såmenn inneholder mange ornitologisk interessante forekomster, i form av hekkeplasser, rasteplasser under trekket eller overvintringsplasser, eller en kombinasjon av to eller tre av disse funksjonene. Antallet av fugl tilstede i disse lokalitetene kommer sjelden opp i de høye tall man ofte

registrerer på de beste plassene andre steder i Sør-Norge. Siden bare to av de ti områdene som er med i verneplanen kan betegnes næringsrike sjøer, sier det seg selv at Buskeruds utgangspunkt ved utarbeidelsen av en våtmarksplan må bli nok-så forskjellig fra f.eks. Vestfolds tilsvarende plan. I Vestfold finnes en rekke lokaliteter som må betegnes som næringsrike våtmarker. I tråd med de intensjoner de fylkesvise verneplaner har, er det altså situasjonen i Buskerud fylke som er lagt til grunn ved bedømmelsen av et områdes betydning for våtmarksfuglene.

I alt er 65 lokaliteter vurdert. En oversikt over disse finnes i tabell 3. Lokalitetene er prioritert etter en skala fra 1 - 4, se tabell 1. Tabell 2 gir en oversikt over de lokalitetene som i verneplanen foreslås fredet som naturreservat eller myrreservat med fuglelivsfredning. Vi skal se litt nærmere på de prioriterte områdene, og begynner i fylkets øvre deler.

Lok. nr. 5. Nedre Flyvatn, Hol kommune. Området ligger ca. 1160 m.o.h. og omfatter et areal på ca. 2600 dekar, hvorav ca. 200 dekar vann. Høyfjellsområde bestående av deltalendet i nordenden av Nedre Flyvatn med deler av elva Flyåni, samt endel hellende myrterreng med vier og starr. Fuglelivet preges av vannfugl knyttet til fjellstrøk, bl.a. krikvand, bergand, myrsnipe, svømmesnipe. Lokaliteten er det eneste av de foreslåtte reservatene som ligger i høyfjellet. Området foreslås fredet som naturreservat.

Tabell 1. Prioritering av områdene og forslag om vernetiltak.

Prioritet	Vurdering av verdi	Aktuelle tiltak
1	Meget verneverdig område, av nasjonal verdi	Vern i henhold til lov om naturvern: Naturreservat
2	Verneverdig område av stor betydning i fylkessammenheng	Vern i henhold til lov om naturvern: Naturreservat eller fuglefredningsområde
3	Verneverdig område av mindre betydning i fylkessammenheng, men ofte av stor betydning i lokal sammenheng	Bør tas hensyn til i samband med planlegging etter byggesloven, skogvernloven, viltloven etc.
4	Lite verneverdig område	Ingen foreløpig (kan vurderes nærmere lokalt)

I tab. 3 er alle vurderte våtmarksområder i Buskerud ført opp med prioriteringsstall etter tab. 1.

Tabellen inneholder dessuten opplysninger om: lokalitetsnummer, lokalitetsnavn, kartblad (1:50 000 N 111), kommune(r), hvem som har foretatt fugleregistreringene, naturtype(r) og områdets funksjon.

På fig. 1 er alle områdenes geografiske beliggenhet tegnet ut

Tabell 2. Våtmarksområder i Buskerud som foreslås fredet eller er fredet i medhold av Lov om naturvern.

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Prioritet	Vernetiltak
5	Nedre Flyvatn	Hol	2	N
14	Hovsfjorden	"	1	N
32	Lyseren-Tryet-tjønnen	Gol	2	N
42	Solevatn 1)	Sigdal	2-3	N
45	Juveren	Ringebu	1	N
46	Synneren	"	2	N
47	Karlsruddangen	"	2-1	N
48	Averøya	"	2-1	N
49	Sognevannet 2)	"	2	N
61	Linnestranda 2)	Lier	1	N
65	Fiskuvannet 3)	Øvre Eiker	1	N

Tegnforklaring: N = Naturreservat

1): foreslås fredet som naturreservat (myrreservat) med fuglelivsfredning i utkast til verneplan for myrer i Buskerud

2): egen vernesak

3): fredet som naturreservat ved kgl. res. 19.04.1974

Tabell 2. Oversikt over vurderte våtmarksområder i Buskerud fylke.

Tegnforklaringer:

Fugleminderegulelene er utført av:

TAN = Trycho Anker-Nilssen, TB = Torgrim Breiehaugen,
 MGC = Walther Manning Gundersen, TG = Torbjørn Gunnarson,
 EK = Dagfinn Kolberg, LK = Lolf Knivstøen, JES = Jens Erik
 Nygård, AN = Arne Auvra, GER = Geir Egil Rog, MS = Ragne
 Sjøblom, PCS = Per Ole Svartsen, MA = Magnar Apsnes

Naturtyper: A = tjern eller småvann
 B = vann (sjøtørre grunnt)
 C = grunn bekk eller del av større innsjø
 D = delta eller annen elvutløpning
 E = myrvidde
 F = grunnt brakkvannsområde

områdets funksjon for våtmarksfugl.

H = hekkplass
 T = trakkstasjon
 O = overvintringsplass

Dersom det for et område ikke er oppført noen ansvarlige
 for fuglerregistreringer, er området bare vurdert utifra
 tidligere bilder eller beretninger utført av de ansvarlige
 for våtmarksplanen.

Figur 1. Oversikt over alle vurderte våtmarksområder i Buskerud.

nr.	lokalitetsnavn	Kartblad	Kommune(r)	Underlagt av	Natur- type	Funk- sjon	Prioritet							
1	Storsjøen/Sørøya Gulstjøen 1)	1615 I	Bore og Uddal	TG	B, E	H	3	43	Chr. nord for Skretten (bl. s. Bråtejern)					
2	Gulstjøen 1)	1515 IV	"	LK	B, E	H	3-3		1715 III	Sigdal				4
3	Gisæran	1615 I	"	"	"	"	4							4
4	Jungdalen	1515 II	"	"	"	"	4		1815 III	Ringerike	TAN	H	H, T	4
5	Andra Flytten	1516 XII	Blå	TG	B, E	H	2				TAN	H	H, T	3
6	Fågelvannet	1515 I	"	"	"	"	4				TAN	C, D	T	2-3
7	Fågelvannet	1516 XII	"	"	"	"	3				TAN	H	H, T	3
8	Fågelvannet	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
9	Fågelvannet	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
10	Fågelvannet	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
11	Fågelvannet	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
12	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
13	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
14	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
15	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
16	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
17	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
18	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
19	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
20	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
21	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
22	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
23	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
24	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
25	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
26	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
27	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
28	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
29	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
30	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
31	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
32	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
33	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
34	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
35	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
36	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
37	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
38	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
39	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
40	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
41	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4
42	Øvre Svartjern	"	"	"	"	"	4				"	"	"	4

Fotnoter: 1) Kommer inn under Hordalandvidda Nasjonalpark
 2) Foreslått fredet i myrreservatplanen
 3) Grunnsjøer har innført fuglelivsredning
 4) Område som ikke er spesielt interessant i
 ornitologisk sammenheng, men som det høyeste og
 andre særskilte ecologiske og limnologiske
 verdier av på grunn av forvaltningssammenheng
 5) Tatt ut som egen fredningsplan
 6) Naturreservat 1974

Lok. nr. 14. Hovsfjorden, Hol kommune. Lokaliteten ligger ca. 590 m.o.h. og utgjøres av Hovsfjordens vestlige, grunne delta-land. Området er ca. 620 dekar stort, hvorav vann utgjør ca. 500 dekar, og har næringsrike trekk p.g.a. beliggenheten i et jordbruksstrøk. Flaskestarr, elvesnelle og trådsiv dominerer vannvegetasjonen. Viktig hekke- og trekkrasteplass i Øvre Haltingdal. 26 våtmarksarter er påvist, herav 16 sannsynlig hekkende, bl.a. svømmesnipe. Et betydelig antall svømmesniper raster under trekket. Området foreslås vernet som naturreservat.

Lok. nr. 32. Lyseren - Trytetjørnan, Gol kommune. Vann- og myrkompleks, ca. 1920 dekar hvorav ca. 300 dekar vann, beliggende ca. 830 m.o.h. i bjørkeregionen på Golsfjell. 30 våtmarksarter påvist, trolig hekker 4-5 andearter og 12 vadefuglarter fast. Hekke- og rasteplass for traner. Området er uberørt, men dyrkingsinteresser foreligger på litt sikt. Foreslås fredet som naturreservat.

Lok. nr. 42. Solevatn, Sigdal kommune. Myr- og deltaområder i nordenden av Solevatn. Området er ca. 560 dekar stort, hvorav ca. 300 dekar er vann, og beliggende ca. 170 m.o.h. Trekkrasteplass og hekkeplass. Sannsynligvis ca. 10 hekkende våtmarksarter. Formålet med vern er å sikre et verdifullt våtmarksområde av betydning både som hekke- og trekkrasteplass for våtmarksfugl i midtre deler av fylket. Området har også en særpreget flora, og er gitt høy verneverdi også etter botaniske kriterier. Foreslås fredet som myrreservat med fuglelivsfredning i verneplanen for myrer i Buskerud.

Lok. nr. 45. Juveren, Ringerike kommune. Næringrik meandersjø på ca. 445 dekar, hvorav ca. 335 dekar er vann, og beliggende ca. 64 m.o.h.

Lok. nr. 46. Synneren, Ringerike kommune. Meandersjø som Juveren, men noe mindre næringsrik. Ca. 540 dekar, hvorav ca. 420 dekar vann, beliggende ca. 64 m.o.h.

Lok. nr. 47. Karlsrudtangen, Ringerike kommune. Langgrunt sjøområde i Nordfjordens (Tyrifjordens) nordlige del med elva Sognas delta. Rundt elveutløpet finnes mest strandeng med gras, starr og elvesnelle, samt krattområder. Lenger ute finnes sand/ mudderbunn med frodig vannplantevegetasjon (akkumulasjonsstrand). Karlsrudtangen dekker ca. 1010 dekar, hvorav ca. 640 dekar er vann. Høyde over havet 63-ca. 66 meter.

Lok. nr. 48. Averøya, Ringerike kommune. Består av halvøya

Averøya og Storelvas utløp og deltaområde. På Averøya finnes et variert utvalg av vegetasjonstyper, bl.a. strandeng, sumporeskog, myr med meandre og flomløp, bjørkeskog og furuskog. Området omfatter ca. 1100 dekar, herav ca. 890 dekar vann, og ligger 63- ca. 65 m.o.h.

Disse 4 områdene må sammen med Storelva betraktes som et våtmarkssystem som også utgjør et ornitologisk funksjonelt hele. Alle lokalitetene er av stor betydning som trekkrasteplasser for våtmarksfugl, og Juveren vurderes som verneverdig i nasjonal sammenheng. Områdene har liten avstand seg imellom, og vikarierer for hverandre m.h.t. betydning alt etter som is- og vannstandsforholdene veksler og skaper varierende tilgjengelighet for våtmarksfugl. I Juveren kan i trekketidene over 1000 ind. av andefugl oppholde seg samtidig, likeså ved Karlsrudtangen hvor også opptil 90 sangsvaner er registrert. Averøyaområdet utgjør viktigste overvintringsplass for sangsvaner og er også viktigste rasteplass for andefugl tidlig på våren. Totalt er ca. 190 fuglearter registrert i de 4 lokalitetene. Alle fire foreslås fredet som naturreservater av særlig verdi for våtmarksfugler og for forskning og undervisning. Særlig regnes Juveren og Synneren som interessante i så måte, her er hele fire grener av naturfaget (geografi, limnologi, botanikk og zoologi) interessert i bevaring av områdene.

Lok. nr. 49. Sognevannet, Ringerike kommune. Skogsvann med tilhørende flate myrpartier bevokst med starr, gras og vier, og endel snellevegetasjon i forbindelse med småtjern på myra i nordvest. Området er på ca. 2150 dekar, hvorav ca. 1100 dekar er vannareal. Høyde over havet ca. 215 meter. Viktig hekkeplass for våtmarksfugl, spesielt grønnstilk og dverglo som begge har faste bestander. Lokalt fungerer Sognevannet også som trekkrasteplass for nærliggende områders fuglebestander, f.eks. Vassfaret. 23 våtmarksarter er påvist. Dessverre er myrpartiene truet av oppdyringsplaner som delvis er gjennomført. Området vil bli behandlet som egen vernesak, og foreslås fredet som naturreservat.

Lok. nr. 61. Linnestranda, Lier kommune. Langgrunt deltaområde ved Lierelvas munning i Drammensfjorden, med sumpskog og strandenger, og et velutviklet takrørbelte. Arealet utgjør ca. 590 dekar, herav ca. 490 dekar vann. Viktigste funksjon er som trekkrasteplass vår og høst, men lokaliteten har enkelte spesielle hekkearter som f.eks. knoppsvane, sivhøne og rørsanger, og besøkes enkelte år av bl.a. myrrikse og myrsan-

ger. Sistnevnte er også funnet hekkende. I alt er 162 fuglearter påtruffet, av dem drøyt 40 ande- og vadefuglarter. Området er også botanisk sett svært særpreget. Linnestranda er under sluttbehandling som egen vernesak i Miljøverndepartementet, og foreslås fredet som naturreservat.

Lok. nr. 65. Fiskumvannet, Øvre Eiker kommune. Fiskumvannet er en klassisk fuglelokalitet i Buskerud og vel den best kjente. Med sin beliggenhet i et fruktbart jordbruksdistrikt er det et forholdsvis næringsrikt vann, med belter av takrør og sjøsvaks langs strendene. De store sumpområdene i nord domineres av sneller og starr. Området er ca. 1190 dekar, hvorav vannspeilet utgjør ca. 950 dekar. Høyde over havet: ca. 18 - 20 meter. Viktigste funksjon er som rasteplass for våtmarksfugl i trekketidene, men endel kravfulle våtmarksarter finner også gode hekketilstander her. Som eksempler kan nevnes knoppsvane, toppdykker, rødstilk, grønnstilk, gulerle, sivsanger og rørsanger. Både myrrikse, gresshoppesanger og myrsanger besøker vannet enkelte år. Totalt er ca. 190 fuglearter registrert, av dem regnes ca. 80 arter til gruppen våtmarksarter. Fiskumvannet ble fredet som naturreservat i 1974.

Ytterligere stoff om flere av våtmarkene i Buskerud, prioriterte eller ikke, er å finne i blant annet diverse artikler i tidligere numre av *Buskskvetten*. Det er her ikke plass til å føre opp noen referanseliste over disse artiklene.

For tida befinner verneplanen seg hos Miljøverndepartementet for sluttbehandling. Forut for dette har alle berørte parter i de forskjellige sakene fått anledning til å uttale seg. Når alle forhold vedrørende planen har vært berørt, vil departementets sluttvurdering bli lagt fram for Regjeringen som forslag til Kongelig resolusjon, og så til slutt kan planen forhåpentligvis bli vedtatt i statsråd. Når dette kan skje har jeg for tida ikke oversikt over, men det kan vel regnes med at det blir forholdsvis snart. La oss håpe den blir vedtatt uten særlige forandringer (iallfall negative), da den foreliggende planen etter mitt syn representerer et minimum av hva vårt fylke trenger for å opprettholde et variert utvalg av våtmarksbiotoper!

KILDE: Fylkesmannen i Buskerud 1982. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Buskerud fylke. Drammen.

LINNESSTRANDA.

RAPPORT 1981 OG 1982

MORTEN F. WINNESS

Våren 1982 tok Drammen Ringmerkergruppe (bestående av Morten F. Winness, Tom Schandy og Morten Halmrast) initiativ til en ny ringmerkingssesong på Linnestranda. Denne virksomhet ble avsluttet av Jens Erik Nygård høsten 1981. Aktiviteten i 1981 var svært liten på Linnestranda, og det som er av observasjoner er derfor tatt med i denne rapporten som primært omhandler 1982-sesongen. Arbeidet i 1982 dreide seg mest om ringmerking og lite om observasjonsvirksomhet, da ringmerkergruppen var bundet til virksomhet bare i helgene, grunnet militærtjeneste og skolegang.

Det ble i 1981 observert to nye arter, sædgås og musvåk, og i 1982 en ny art, bøksanger. I 1981 ble ringmerking bare foretatt på 11 dager, i tidsrommet 21/8-13/9. 171 fugl av 14 arter fikk ring dette året, mens det i 1982 ble ringmerket 650 fugl fordelt på 40 arter.

Vårsesongen 1982 startet 3/4 og ble avsluttet 21/5. Tilsammen ble det tilbrakt 9 døgn i felt. Det ble ringmerket 231 fugl av 34 arter, noe som må karakteriseres som bra, når man tar i betraktning de få feltdagene. Det høyeste dagsantall var 103 fugl 20/5. Det kom to nye merkearter på listen, spurvehauk og taksvale. Ellers kan det nevnes at merketallet for gråfluesnapper gikk merkbart opp denne våren, 20 individer mot totalt 3 individer i perioden 1977-81.

Noe nytt var det at vi satset særdeles mye på svalemerking. To nett ble satt ut like ved vannkanten ved den lille dammen. Dette ga resultater. Det ble merket 39 taksvaler, 25 låvesvaler og 2 sandsvaler i løpet av få timer 20-21/5. En låvesvale merket på Linnestranda 24/5-80 som 2K hann ble således kontrollert samme sted 20/5-82, altså to år etter.

Høstsesongen startet 1/8 og ble avsluttet 25/9. I alt ble det på 17 feltdøgn ringmerket 419 fugl fordelt på 25 arter. 16/9 og 21/9 var de beste merkedagene med 45 fugl hver av dagene. Ny art for området ble merket 8/8, da en bøksanger havnet i et av nettene.

En pussig episode kan nevnes da undertegnede var på en av de faste nettrundene 13/9. Ved foten av et nett satt det en for-
tumlet myrrikse, som verken visste ut eller inn. Men da jeg skulle ta den opp, fant den det best å fordufte. Inn i takrørskogen bar det, og borte ble den. Men likevel, en artig observasjon var det.

På vegne av Drammen Ringmerkergruppe vil jeg få takke Dyno Industrier A/S for tillatelse til å ringmerke på deres grunn. Jeg vil også takke Per Sølverud og Morten Viskum for hjelp i arbeidet, og Jens Erik Nygård som har bidratt med observasjoner.

Knoppsvane på reir. Foto: Øivind Syvertsen.

RINGMERKINGSOVERSIKT

ART	1977-80	Høst-81	Vår-82	Høst-82	Tot-82	Total
Grågås	1	-	-	-	-	1
Spurvehauk	-	-	1	-	1	1
Fasan	2	-	-	-	-	2
Myrrikse	1	-	-	-	-	1
Kvartbekkasin	2	-	-	-	-	2
Enkeltbekkasin	5	-	-	1	1	6
Grønnstilk	1	-	-	-	-	1
Strandsnipe	3	-	-	-	-	3
Hornugle	1	-	-	-	-	1
Tårnseiler	3	-	-	-	-	3
Isfugl	1	-	-	-	-	1
Flaggspett	2	-	-	-	-	2
Dvergspett	1	-	-	-	-	1
Sandsvale	17	-	2	-	2	19
Låvesvale	63	2	25	-	25	90
Taksvale	-	-	39	-	39	39
Trepiplerke	7	-	1	-	1	8
Heipiplerke	29	-	5	-	5	34
Gulerle	15	10	4	-	4	29
Linerle	46	-	5	-	5	51
Gjerdsmett	5	-	-	-	-	5
Jernspurv	63	1	-	16	16	80
Rødstrupe	354	7	2	43	45	406
Blåstrupe	72	12	1	2	3	87
Rødstjert	22	-	1	1	2	24
Buskskvett	32	-	-	1	1	33
Steinskvett	2	-	-	-	-	2
Svarttrost	3	-	-	-	-	3
Gråtrost	144	-	12	-	12	156
Måltrost	10	-	1	3	4	14
Rødvingetrost	79	-	4	6	10	89
Gresshoppesanger	1	-	-	-	-	1
Sivsanger	6	-	-	-	-	6
Myrsanger	6	-	-	-	-	6
Rørsanger	211	34	5	53	58	303
Gulsanger	4	-	3	-	3	7

ART	1977-80	Høst-81	Vår-82	Høst-82	Tot-82	Total
Møller	15	-	1	1	2	17
Tornsanger	45	2	2	3	5	52
Hagesanger	73	-	4	14	18	91
Munk	72	2	-	9	9	83
Bøksanger	-	-	-	1	1	1
Gransanger	67	2	1	2	3	72
Løvsanger	1076	21	23	42	65	1162
Gråfluesnapper	3	-	20	-	20	23
Svarthvit flsnp.	35	-	4	1	5	40
Stjertmeis	24	-	-	-	-	24
Løvmeis	14	-	2	1	3	17
Granmeis	25	-	-	-	-	25
Blåmeis	384	18	5	41	46	448
Kjøttmeis	160	-	7	12	19	179
Trekryper	5	-	-	-	-	5
Tornskate	18	-	-	5	5	23
Nøtteskrike	1	-	-	-	-	1
Skjære	9	-	-	2	2	11
Stær	6	1	-	-	-	7
Gråspurv	8	-	4	-	4	12
Pilfink	22	-	3	-	3	25
Bokfink	26	-	5	2	7	33
Bjørkefink	6	-	1	-	1	7
Grønnfink	9	-	-	-	-	9
Stillits	1	-	-	-	-	1
Grønnsisik	325	1	3	65	68	394
Tornirisk	4	-	-	-	-	4
Gråsisik	100	-	-	-	-	100
Dompap	17	-	-	-	-	17
Gulspurv	26	-	2	2	4	30
Sivspurv	735	58	33	90	123	916
	4525	171	231	419	650	5346

NYE GJENFUNN

Spurvehauk Stavanger 675.215	× 2K hann 20/5-82 (Drm RG) × 22/5-82 Drammen (Buskerud) (59.45N-10.15E) 5 km W
Hornugle Ås 4.742	× 1K+ 27/9-78 (JN) × 28/8-82 Siebengebirge (Köln), V-Tyskland (50.40N-07.14E) 1031 km SSW
Låvesvale Oslo BB 19.232	× 1K 8/8-80 (JN) v 18/5-81 Flaksfort (Sjælland), Danmark (55.42N-12.44E) 474 km SSE
Rødstrupe Stavanger 9.739.540	× 1K 12/9-82 (Drm RG) × 28/10-82 Brevillet (Essonne), Frankrike (48.34N-02.10E) 1348 km SSW
Rødstrupe Stavanger 9.748.289	× 1K 23/9-82 (Drm RG) × 25/10-82 Schinnen (Limburg), Neder- land (50.57N-05.53E) 1016 km SW
Rødvingetrost Oslo JB 05.748	× 1K 6/9-80 (POS) v 29/11-80 Gamiz-Fica (Santander), Spania (43.20N-03.25W) 2050 km SSW
Rødvingetrost Oslo JB 05.756	× 1K 21/9-80 (ØS) + primo nov.-81 Saint-Meme les Carrieres (Charente), Frankrike (45.39N-00.09W) 1718 km SSW
Grønnsisik Oslo BB 50.421	× 1K hann 5/10-80 (JN) × 22/2-81 Asarum (Blekinge), Sverige (56.13N-14.50E) 480 km SE
Sivspurv Oslo CB 53.178	× 1K hann 30/8-80 (POS) v 20/5-81 Öja (Stockholm), Sverige (58.46N-17.52E) 446 km E
Sivspurv Oslo CB 53.266	× 1K+ hunn 13/9-80 (JN) × 26/3-81 Hagen, Lüneburg (Nieder- sachsen), V-Tyskland (53.20N-08.40E) 722 km S

NOEN LOKALE KONTROLLER FRA TIDLIGERE ÅR

Løvsanger Oslo BB 19.251	Merket 6/8-80 v 13/9-82
Svarthvit fluesnapper Oslo BB 34.672	Merket 6/8-80 v 20/5-82
Løvméis Oslo BB 34.664	Merket 5/8-80 v 18/4-82
Blåmeis Oslo CB 39.756	Merket 13/10-79 v 2/5-82

Kjøttmeis	Merket 26/8-78
Oslo CB 30.951	v 3/4-82
Bokfink	Merket 3/9-78
Oslo DB 13.538	v 20/5-82
Sivspurv	Merket 7/5-78
Oslo CB 27.305	v 16/8-82
Sivspurv	Merket 2/9-78
Oslo CB 34.812	v 16/9-82

TEGNFORKLARINGER

1K - Flygedyktig fugl i sitt første kalenderår
 1K+ - Fugl av ubestemt eller ubestemmelig alder
 2K+ - Fugl i sitt andre kalenderår eller eldre
 x - Merket uten tilknytning til reiret, hjemsted ukjent
 + - Skutt eller på annen måte drept av mennesker
 x - Funnet død, syk eller skadet og senere død
 v - Kontrollert, dvs. fanget levende og sluppet med ring
 Drm RG - Drammen Ringmerkegruppe
 JN - Jens Erik Nygård
 POS - Per Ole Syvertsen
 ØS - Øivind Syvertsen

OPPROP!

FISKUMVANNET

OPPROP!

Det planlegges en rapport for Fiskumvannet for årene 1980-1983. Denne kommer i BUSKSKVETTEN på nyåret . Alle som har observasjoner fra denne perioden må sende disse inn snarest for at de skal komme med. For arter som står på Buskeruds sjeldenhetsliste må også en observasjonsbeskrivelse medfølge.

Observasjoner sendes til

Tom Schandy
 Haugesgt. 74
 3000 Drammen

FULLSTENDIG ARTSLISTE PR. 1/1-83

	Storlom	Rugde	x Gråtrost
x	Toppdykker	Småspove	x Måltrost
	Horndykker	Storspove	x Rødvingetrost
	Storskarv	Sotsnipe	Gresshoppesanger
x	Gråhegre	x Rødstilk	Sivsanger
x	Knoppsvane	Gluttsnipe	Myrsanger
x	Sangsvane	Skogsnipe	x Rørsanger
	Sædgås	x Grønnstilk	x Gulsanger
	Grågås	x Strandsnipe	x Møller
x	Kanadagås	Steinvender	x Tornsanger
	Rustand	x Hettemåke	x Hagesanger
	Gravand	x Fiskemåke	x Munk
x	Brunnakke	x Sildemåke	x Bøksanger
x	Krikkand	x Gråmåke	x Gransanger
x	Stokkand	Polarmåke	x Løvsanger
	Stjertand	x Svartbak	Fuglekonge
	Knekkand	Splitterne	x Gråfluesnapper
	Skjeand	x Makrellterne	x Svarthvit fluesnapper
	Taffeland	x Bydue	Stjertmeis
x	Toppand	x Skogdue	x Løvmeis
	Bergand	x Ringdue	x Granmeis
	Havelle	Tyrkerdue	Svartmeis
	Svartand	x Gjøk	x Blåmeis
x	Kvinand	Kattugle	x Kjøttmeis
	Lappfiskand	Hornugle	Spettmeis
	Siland	Jordugle	Trekryper
x	Laksand	x Tårnseiler	x Tornskeate
	Myrhauk	Isfugl	Varsler
	Hønsehauk	Vendehals	Nøtteskrike
x	Spurvehauk	Gråspett	x Skjære
	Musvåk	Grønnspekk	Nøttekråke
	Fiskeørn	Svartspekk	Kaie
	Tårnfalk	x Flaggspekk	Kornkråke
	Storfalk sp.	Hvittryggspekk	x Kråke
x	Fasan	Dvergspett	Ravn
x	Myrrikse	x Sanglerke	x Star
x	Sivhøne	x Sandsvale	x Gråspurv
	Sothøne	x Låvesvale	x Pilfink
	Trane	x Taksvale	x Bokfink
	Tjeld	x Trepiplerke	x Bjørkefink
	Dverglo	x Heipiplerke	x Grønfnink
x	Sandlo	x Gulerle	x Stillits
	Heilo	Vintererle	x Grønnsisik
	Tundralo	x Linerle	x Tornirisk
x	Vipe	Sidensvans	Bergirisk
	Polarsnipe	Gjerdesmett	Gråsisik
	Dvergsnipe	x Jernspurv	Rosenfink
	Temmincksnipe	x Rødstrupe	Dompap
	Tundrasnipe	x Blåstrupe	Kjernebiter
x	Myrsnipe	x Rødstjert	Lappspurv
x	Brushane	x Buskskvett	Snøspurv
	Kvartbekkasin	Steinskvett	x Gulsurv
x	Enkeltbekkasin	Ringtrost	Hortulan
	Dobbeltbekkasin	x Svarttrost	x Sivspurv

162 arter påvist (inkl. storfalk sp.), 81 i 1982 (merket x).

KOMMENTARER TIL NOEN ARTER

<u>Knoppsvane</u>	Hekket i både 1981 og 1982, men begge hekkingene var mislykket. To par observert 26/4 og 4/5-81 (JN).
<u>Sangsvane</u>	2 eks 14/11-82 (JN) er eneste observasjon.
<u>Sædoås</u>	1 eks 10/6-81 (JN). Ny art for området.
<u>Kanadagås</u>	6 eks 6/5-81 (JN) og 1 eks 25/5-82.
<u>Laksand</u>	Tangering av ekstremum: 8 eks 20/5-82. Dessuten 19 eks observert 5/12-82 (JN).
<u>Spurvehauk</u>	1 eks ringmerket 20/5-82 (ny merkeart).
<u>Musvåk</u>	1 eks 21/11-81 (JN). Ny art for området.
<u>Myrrikse</u>	1 eks observert 13/9-82.
<u>Gråmåke</u>	1 eks 5/2-82 (JN) (ny ekstremum).
<u>Dvergspett</u>	1 eks 26/4-81 (JN).
<u>Taksvale</u>	39 eks ringmerket 20-21/5-82 (ny merkeart).
<u>Gulerle</u>	2 eks ringmerket 20/5-82 (6. vårobservasjon).
<u>Blåstrupe</u>	1 hunn ringmerket 19/5-82 (2. vårobservasjon).
<u>Rørsanger</u>	Ankomst 20/5-82 da 3 eks sang.
<u>Bøksanger</u>	2-3 syngende eks 20/5-82 og 1 eks ringmerket 8/8-82. Ny art for området.
<u>Gråfluesnapper</u>	Sterk økning i fangsten, 20 eks merket våren-82.

LITTERATUR

- Nygård, Jens Erik, 1979: Linnesstranda. Rapport 1970-78.
Buskskvetten 3: 4-21.
- Nygård, Jens Erik, 1980: Linnesstranda. Rapport 1979.
Buskskvetten 4: 4-11.
- Nygård, Jens Erik, 1981: Linnesstranda. Rapport 1980.
Buskskvetten 5: 36-43.

HVILKEN FUGL VAR DET ?

TORE GUNNARSEN

Under feltarbeid i forbindelse med Atlas-arbeidet er det å ta lokalkjente folk i tale et viktig hjelpemiddel til både å finne vanlige og sjeldne hekkefugler i et område. Denne arten som jeg her skal omtale, vil neppe noen gang komme inn i noe Atlas-kart over hekkefugler i Buskerud, men forbli en registrering av en sjelden gjest hvor fuglen ikke hekker i området (Atlas-kode A1).

Sommeren 1981 kom jeg i snakk med Levor Haga, Nesbyen, som hadde ei hytte ved Breivik, Pålbufjorden, Nore og Uvdal kommune. Han fortalte da at pinsen 1979 hadde det oppholdt seg "en stor, rar vadefugl" på stedet. Fuglen som hadde tilhold der ca. 14 dager, var en drøy halv-meter høy, hvit av farge og hadde nakketopp. Det som likevel var det mest spesielle med den, var at det så ut som om den ytterst i det lange nebbet hadde "et stort blad" som den førte fra side til side gjennom vannet. Fuglen var relativt sky og lettet på ca. 30 meters hold.

Ikke mange detaljene, men likevel så karakteristisk for en spesiell art at jeg kunne sende inn observasjonen til Norsk sjeldenhetskomité for fugl hvor arten ble "Godkjent^o".

Så er det vi spør våre lesere: Hvilken art var det som det ble foreslått hadde tilhold ved Pålbufjorden i 1979?

Løsningen finner du på en av omslagssidene.

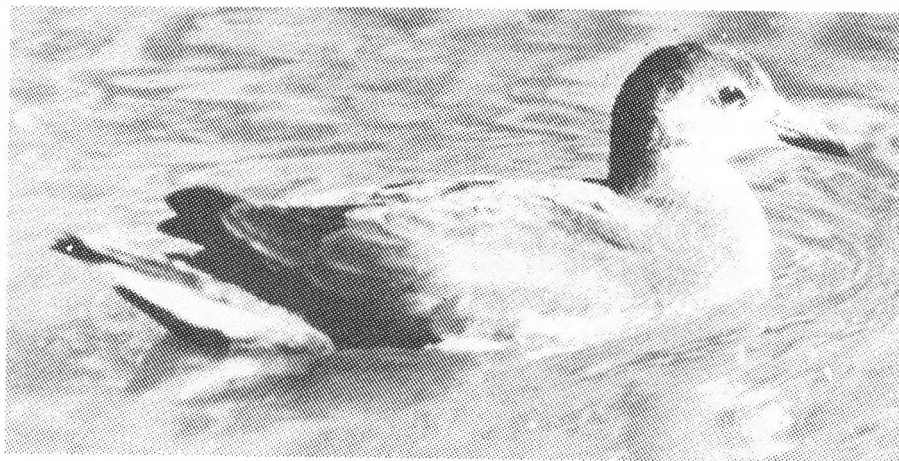

KONKURRANSEFUGLEN

Under denne overskriften vil vi framover servere ornitologiske "nøtter" for leserne. Identifiser fuglen på bildet, og send løsningen til redaksjonen, gjerne med en kort begrunnelse for artsbestemmelsen. I et seinere nummer vil vi bringe riktig svar og peke på de karaktertrekk som fører fram til korrekt identifikasjon av den avbildete fuglen. For "vinnerne" kan vi foreløpig bare love hederlig omtale i *Buskskvetten*, men det er jo ikke lite....

Har du bilder, i svart-hvitt, som kan egne seg for bruk i denne spalten? Redaksjonens eget bildemateriale strekker ikke til så alt for lenge, så vi er avhengige av medlemmernes hjelp. Vi tar først og fremst sikte på å presentere arter som opptre i Buskerud, så vanskelighetsgraden burde ikke være så urimelig stor. Problemene vil heller ligge i at fuglen er avbildet i en uvanlig vinkel eller situasjon som skjuler de ellers mest iøynefallende karakterer. Hunner, ungfugler og fugl i annet enn hekkedrakt egner seg også godt. Bildene bør være skarpe og klare og i format omtrent som oppgaven denne gang.

Hvilken fugl er det så som er avbildet her? Vi røper ikke mer enn at den hekker fåtallig i fylket, og at den ikke er her om vinteren. Løsningen må sendes redaksjonen før årsskiftet, og vil komme på trykk i nr. 1 1984.

ORRFUGLEN I FINNEMARKA

TOM SCHANDY

Denne artikkelen tar for seg noen spredte aspekter ved biologien og økologien til orrfuglen Tetrao tetrix i Finnemarka, det store skogsområdet mellom Drammen og Tyrifjorden. Siden 1974 har jeg ligget på lek flere ganger pr. sesong. Materialet i denne artikkelen bygger primært på egne observasjoner og erfaringer, sekundært på samtaler med andre lokalkjente folk.

OMRÅDEBESKRIVELSE

Finnemarka eller Drammens Nordmark er fellesbetegnelsen på det skogsområdet som i sør og vest avgrenses av Drammenselva, i nord av Tyrifjorden og i øst av Lierdalen. Det samlede areal på 430 km² er fordelt mellom de fem kommunene Modum, Lier, Drammen, og Nedre og Øvre Eiker (Gausemel 1982). Området gjennomkjæres av et stort veinett som brukes i tømmertrafikken og som stort sett er avlåst for vanlig trafikk. Ca. 84 % av hele Finnemarkas areal går for å være produktiv skog, og det er A/S Børresen som eier og driver størstedelen. Vann og myrer utgjør 9,2 % og uproduktiv skrapskog 5,1 % (Gausemel 1982).

Skogsområdet er stort sett høytliggende med bratte åser ned mot bygdene. De høyeste toppene i marka er Bredliflaket (702 m) og Lauvkollen (700 m). Deretter er det en rekke høye åser på mellom 600 og 700 meter. Store deler av Finnemarka har en høyde på mellom 400 og 600 m.o.h. Partiet rundt Glitre utgjør en tydelig nedsenkning i terrenget med sine 358 m.o.h.

ORRFUGLENS BIOTOPKRAV

Ifølge Haftorn (1971) foretrekker orrfuglen åpent terreng, glissen blandingsskog eller løvskog, i granskog ved myrkanter, hogstflater og bråter med løvtreinnslag og rik undervegetasjon, også flater med einer og småbjørk, samt lynchheier.

Orrfuglen forekommer stort sett over hele Finnemarka, men kan likevel sies å ha kjerneområder hvor biotopen er mer passende. I Finnemarka er det gjerne furukledte heier med stort innslag av myrer. Områder som har større partier av denne biotopen er (se fig. 1):

1. Stormyrputt - Skimtheia - Storsteinsfjell.
Ligger i kommunene Nedre Eiker, Drammen og Lier.
Tre faste leiker ligger her.
2. Sneisene - Neverkollen - Gjevlekollen.
Ligger i Lier kommune.
3-4 leiker i dette området.
3. Heståsfjell - Hovlandsfjell - Flagervann.
Ligger i Modum kommune.
3-4 leiker i dette området.
4. Breidliflaket - De pene tjern - Tverråsen.
Ligger i Modum og Lier kommuner.
2-3 leiker i dette området.

Andre områder i Finnemarka er dominert av høye, granskogskledte åser med få og små myrer. Dette er mer egnet storfuglterreng. Dessverre brer hogstflatene seg mer og mer og gjør situasjonen høyst usikker for denne arten.

Orrfuglenes spillplasser ligger på myrer, islagte vann eller andre åpninger i skogen (Haftorn 1971). Vanligst er spillplasser på myrer. Fuglene er meget tradisjonsbundne i sitt valg av spillplass. De velger helt spesielle myrer og gjerne bestemte deler av myrer for sitt spill. Mitt inntrykk er at orrhanene unngår de største myrene og heller velger en myr av middels størrelse.

Noen steder i Finnemarka forekommer spill på vann. På et stort vann sentralt i marka spiller fuglene flere hundre meter utpå og med flere hundre meter mellom ytterkantfuglene. Når isen går på slike vann, flytter fuglene til stranda hvor spillet kan foregå på bakken eller vanligst i trærne. Vanligvis går isen etter at hønene har vært på leiken, dvs. litt ut i mai.

Gjennom spillsesongen kan sentrum av leiken flyttes noe. På en

Fig. 1.

Finnemarka. Kommunegrenser og nøkkelområder inn-tegnet. Numrene på nøkkelområder refererer til teksten.

leik i område 3 hvor myr grenset ned til vann, spilte fuglene tidlig i 1983-sesongen bare på myra. Senere når isen på vannet begynte å bli blank og høneuka nærmet seg, ble nesten hele leiken forflyttet ut på isen. Noen forklaring på dette har jeg ikke.

BESTANDSSITUASJONEN

Orrfuglbestanden i Finnemarka har som ellers i landet vært i tilbakegang inntil de siste årene. Tidligere svært fuglerike spillplasser har i dag få spillende fugler (Rådet for Drammensregionen 1973). Under krigen spilte hele 90 orrhaner på isen av Ulevannet i Nedre Eiker (Schandy 1982). Så fulgte en kraftig desimering av bestanden. Årsakene til dette er ikke fullstendig kartlagt, men faktorer som jakt, sur nedbør, miljøforandring, forstyrrelse på leikene kan nok ha hatt innvirkning.

Imidlertid ble det i 1980 en kraftig bestandsoppsving i Finnemarka som ellers på Østlandet. Vurderingen av orrfuglbestandene i Finnemarka er kun basert på subjektive vurderinger. Jegere vurderer ofte bestanden relativt ut fra observasjoner under storviltjakt. Men i allefall har bestandsoppgangen gitt seg kolossale utslag på en leik på et vann i markas sentrale deler. Denne leiken hadde i 1979 19 spillende fugler (Per Fossheim pers. med.). To år senere, i 1981, talte jeg 38 orrhaner på denne under kveldsspill i mai. Andre hadde talt hele 65 orrfugl (både høner og haner) på isen under høneuka samme året (William Kornmo pers. med.). Bare på to år har leiken rukket å bli blant Norges største. Leiken ligger utenfor de nevnte kjerneområder for orrfugl, og en kan anta at mangel på gunstige spilllokalteter samler fugler fra et stort område til denne ene spillplassen.

Også i nordre Vestfold har det vært en stor bestandsøkning. På leiker med 6-7 fugler for få år tilbake er det i dag både 30 og 40 fugler (Odd Frydenlund-Steen pers. med.). Hva som er årsaken(e) til oppgangen er derimot usikkert. I Finnemarka har det de siste årene vært jaktforbud på grunn av liten bestand. Først høsten 1982 ble det åpnet for begrenset jakt. Blant jegerne betviles det at dette har hatt noen innvirkning. Våren 1980 var en meget god vår for klekking av skogsfuglkyllinger, og en antar at denne store produksjonen har ført til oppsving i bestanden. Men det kan også være mange andre faktorer som spiller inn her.

Andre steder i Finnemarka har jeg ikke tilsvarende data fra, så jeg kan ikke si noe konkret om bestandsutviklingen. De fleste leikene ligger på mellom 5 og 10 fugl. De største orreleikene finnes i områdene 3 og 4. En leik i område 3 talte i 1982 12 haner, i 1983 9 haner. En leik i område 4 talte for noen år tilbake 12 haner (Knut Arne Solberg pers. med.). I bynære strøk, som område 1, er tendensen tilbakegang på grunn av for stor trafikk og for mye forstyrrelser. En leik her talte i begynnelsen av 1970-årene over 10 fugl, i 1976 6 fugl, i 1979 bare 3, og i 1980 igjen 6 fugl. På de andre leikene i samme område er det få fugler og dårlig spill.

Jeg har kjennskap til rundt 23 leiker i hele Finnemarka, men jeg har bare vært på 7 selv. Ut fra samtaler med lokalkjente folk har jeg prøvd å estimere størrelsen på orrfuglbestanden i Finnemarka. Det er selvsagt mange feilkilder i et slikt estimat. Jeg har lagt sammen de sannsynlige tall for de forskjellige leikene og områdene av Finnemarka og da plussert på noen ekstra idet det gjerne sitter en del spredt rundt i skogen og spiller. Estimater jeg har kommet fram til er 460 orrfugl. Jeg har gått ut fra spillende haner og at kjønnsfordelingen er 50/50. Jeg beregnet at det spiller ca. 230 haner i Finnemarka. Hvis vi da ganger med to (for å innarbeide hønseantallet) vil vi komme til ca. 460 fugl. Det er vanskelig å anslå usikkerheten i dette tallet, men +/- 100 fugl må man nok i allefall regne.

Deles tallet 230 haner på 23 leiker vil en få et gjennomsnitt på 10 haner pr. leik. Dette gjennomsnittet er nok for høyt da

den store leiken omtalt over trekker gjennomsnittet betraktelig opp. Hvis denne leiken holdes utenom og en i stedet går ut fra 170 spillende haner fordelt på 22 leiker, får vi et gjennomsnitt på 7,7 haner pr. leik. Også dette er nok for høyt da jeg i estimatet har tatt med en del spredte fugler i forskjellige områder som ikke spiller på leik. 5-6 haner i gjennomsnitt vil jeg tro er nær det riktige.

LEIKADFERD

Allerede i midten av februar kan en under skiturer finne spor etter orrfuglspill på myrene. Mer regulært spill blir det imidlertid ikke før i mars-april. Spillsesongen varer ut mai, men med et klimaks under høneuka i april-mai.

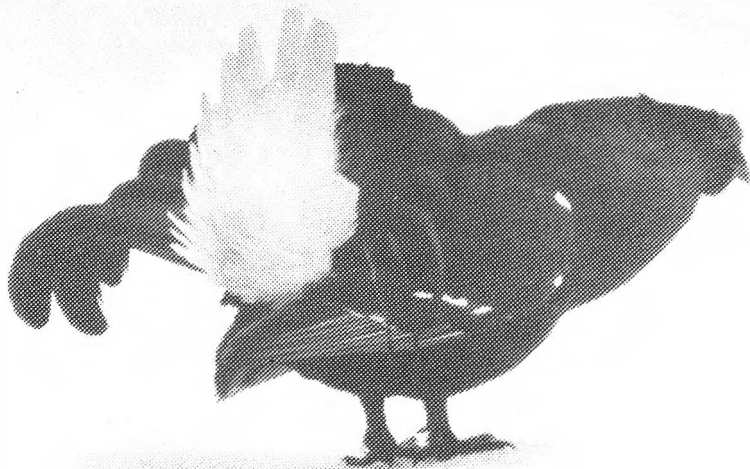
Fuglenes oppgave tidlig i sesongen er å befeste sine territorier. Den sterkeste hanen får territorium i sentrum av leiken, de nest-sterkeste kommer i ring rundt ham, og i ytterkantene kommer unge fugler. Disse har ofte ikke fast territorium og farter mye fra leik til leik. Det er årsaken til at antall haner på en leik kan variere noe fra morgen til morgen. Unghanene er ofte frekke nok til å lande midt inne i sentrumsområdet når de kommer. Men de må raskt slå ned halen og sprinte unna når sjefshanen kommer i full fart.

Fuglene starter spillet i grålysningen, og jo lenger ut i sesongen en kommer, jo tidligere starter de.

Spillstart for noen datoer i 1983:

9/4	kl. 05.25
17/4	kl. 04.55
26/4	kl. 04.00
1/5	kl. 03.30
7/5	kl. 03.10

I første uke av mai begynner fuglene også å spille om kveldene. Alle hanene samles på myra i skumringen til en times kamp. Ellers er morgenspillet oppdelt i to faser, gryspill og solspill. Gryspillet foregår før sola står opp, solspillet etter. Mellom disse fasene kan det være en pause, andre ganger bare en nedgang i intensiteten. På leiker med dårlig fødetilgang hender

Orrhane på leiken. Foto: Tom Schandy.

det at alle hanene drar av sted for å beite, for å komme tilbake etter $\frac{1}{2}$ -1 time. Oftest er hanene på myra. Noen beiter, andre sitter med nedslått stjert og bare glaner, mens noen fortsatt spiller.

Hønene oppsøker leiken for å parre seg, og da spiller hanene seg fra sans og samling. De nærmest "ruller" etter hønene som tripper forskremt avgårde. Når først ei høne er i et territorium prøver hanen å holde henne der ved å sirkle henne inn. Det er ikke alltid like lett, for av og til må han bort til revirgrensene for å jage vekk innpåslitne haner. Det sies at hanene ikke oppfatter høna som sex-objekt før hun legger seg ned i parringsstilling. Men den teorien mener jeg ikke holder.

Fuglene kan ha hatt en lang daff periode. Men så snart ei høne viser seg blir det full aktivitet. Synet av ei høne virker som en vitaminsprøyte på spilltrøtte haner på morgensiden. Det er den sterkeste hanen i sentrum som i nesten alle tilfeller får parre seg med høna. I en finsk undersøkelse ble det observert 57 parringer, og 56 av disse ble utført av sentrumshanen. Den ene parringen utenom tilkom en av de nest-sterkeste hanene.

Det tidligste jeg har observert høne på leiken er 21/4 (1982). Vanligst er det imidlertid at hønene begynner å opptre på leik i de siste dagene av april. Perioden 29/4 fram til ca. 8/5 pleier å være en sikker høneuke i Finnemarka, og det er svært lite variasjon fra år til år. Lenger sør og i lavereliggende strøk kan høneuka falle uka før, og lenger nord uka etter. Hønenes opptreden på leiken kan variere fra en liten tripp tidlig om morgenen til at de er der under nesten hele spillet. Vanligst er det at de dukker opp litt ut i gryspillet og er på plassen en times tid. Under den tiden sitter de sjelden lenge stille, men er hele tiden rundt og spankulerer på myra. Det hender også ofte at hunnene dukker opp på leiken flere ganger i løpet av morgenen.

På de fleste leiker er det sjelden mer enn 3-4 høner samtidig. Rekordene hadde jeg på en leik i område 2 med 6-7 haner. Her talte jeg en morgen i 1981 hele 7 høner. Man antar at kjønnsfordelingen hos orrfugl er 50/50, men at det gjennom høneuka er mange forskjellige høner som besøker leiken. Når ei høne er parret, vil hun ikke komme tilbake til leiken hvis da ikke eggene skulle gå dukken og omlegging er nødvendig.

Det er velkjent med orrhanenes rangordning seg imellom, men færre er klar over at det også mellom hønene eksisterer en rangordning. Det er sjeldent å observere da det vanligvis er få høner på leiken samtidig. På en leik i område 2 fikk jeg 29/4 1982 tydelig se hvordan dominante høner markerte seg. Denne morgenen var det 5 høner tilstede, og de satt ganske tett utpå myra. Ofte spredte ei høne ut stjerten som en orrhane og hoppet mot en av de andre som da måtte trekke seg unna territoriet til sjefshanen. I slike tilfeller kommer ikke de underlegne hønene til før de dominante har parret seg og forlatt leiken for godt for den sesongen.

I områder med mye folk og forstyrrelser kan hele spillet bli avbrutt. Vanligvis spiller orrfuglen på myra til 07-08-tiden, men på en leik i område 1 opplevde jeg i 1980 ikke å få se solspill, selv om det var midt i høneuka. Ved 05-05.30-tiden begynte hanene å trekke seg unna myra, og ga seg heller til å spille i tretopper i omegnen. Denn spillplassen er sterkt besøkt av folk. En morgen midt i uka opplevde jeg å ligge sammen med 8 stykker her inne. Med mye folk på leiken og mye forstyrrelser av fuglene vil hanene bli stresset. En natt jeg lå på leik fikk jeg besøk av en kar midt på natta. Han kom fra bygda for å oppleve vårens skuespill. Og det var jo greit, så lenge han kom før fuglene begynte å spille. Men det var ikke like moro da han plutselig midt under spillet hvisket til meg, "du, jeg må gå nå". Og han gikk og fuglene ble skremt. Ved stadig slike forstyrrelser vil fuglene bli stresset og nervøse. På denne myra er det ikke uvanlig at fuglene kan lette flere ganger i løpet av morgenen for å komme tilbake like etter, selv om ingenting har skremt dem.

Mitt forslag til dem som har tenkt seg på leik er: Prøv å finne deg en leik som ligger utenfor allfarvei, og hvor du og fuglene kan være i fred. Og hold leiken for deg selv. Det beste er å bruke kamuflasjeduker som settes opp i god tid før en har tenkt seg på leik. Det er bedre å bruke duker enn barhytte. Du kan gjøre bevegelser bak en duk, men ikke bak en halvglissen hytte. Og når du først sitter i kamuflasjen er det et krav at du forholder deg stille og at du ikke går ut før det hele er over utpå morgensiden. Da vil du få oppleve vårens største eventyr med god samvittighet.

LITTERATUR

- Gausemel, Steffen. 1982. Finnemarka. I: Bjarne Røgeberg (red.). Finnemarka. Harald Lycke & Co A.s, Drammen. Side 13-67.
- Haftorn, Svein. 1971. Norges fugler. Universitetsforlaget, Oslo.
- Rådet for Drammensregionen. 1973. Drammensregionen zoologi. Rapport. 43 sider.
- Schandy, Tom. 1982. Glimt fra fuglelivet. I: Bjarne Røgeberg (red.). Finnemarka. Harald Lycke & Co A.s, Drammen. Side 110-120.

UVANLIGE VINTERGJESTER PÅ GOL

IVAR JOHNSEN

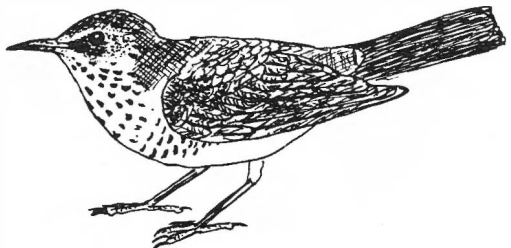
Vi deler vanligvis fuglene inn i 3 grupper etter deres sesongmessige forflytningsmønster: stand-, streif- og trekkfugler. Standfuglene holder seg innenfor et begrenset område hele året. Streiffuglene forflytter seg over et større område uten noe fast mønster, næringsforholdene er avøkjørende for hvor de oppholder seg i vinterhalvåret. Trekkfuglene har et vinterkvarter langt unna hekkeområdet, vanligvis lenger sør.

Disse gruppene har imidlertid ikke klare grenser, og det er kjent at arter som er trekkfugler i en del av landet kan være standfugler et annet sted. Typiske trekkfugler som gransanger, linerle og skogdue er alle funnet overvintrende i sørlige kyststrøk i Norge. Lite er imidlertid kjent om overvint-ring av "trekk-fugler" i innlandet. Jeg vil derfor trekke frem endel observasjoner gjort i vinterhalvåret på Gol i Hallingdal, så midt i Norge som det nesten er mulig å komme. Foruten egne observasjoner fra 1977-81 har Geir Egil Roe, Gol, bidratt med opplysninger fra samme tidsrom.

Jernspurv overvintrer trolig årlig. Oppsøker foringsplasser i desember-januar/februar. Da den er meget sky og besøker foringsstedene mest i grålysninga er det vanskelig å avøkjøre om det dreier seg om ett eller flere individer.

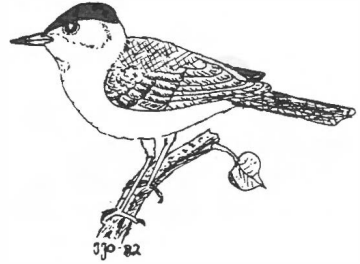
Svarttrost. Observert flere ganger i månedsskiftet februar/mars, f.eks. 1 hann 24.2.79. Om dette er individer på vårtrekk eller overvintrende fugler som streifer, er usikkert.

Gråtrost. Max. 5 ind. overvintrer årlig.

Rødvingetrost. 1 ind. overvintret 1980/81 (G.E.Roe).

Munken har iallfall én vinter forsøkt å overvintre. 1 ind. holdt til ved et fuglebrett i perioden 11.10.78 - 19.1.79. Den ble ikke sett etter sistnevnte dato, så hvorvidt overvintringen var vellykket skal være usagt.

Gransanger(?). En bladsanger som ble observert 9.11.78 dreier seg trolig om denne arten. Om dette var et forsøk på overvintring eller bare sent trekk er usikkert.

Fuglekongen overvintrer årlig i varierende antall. Arten er mye fåtalligere i mars/april enn i januar/februar. Dette kan enten skyldes at dødeligheten i vinterhalvåret er svært stor, eller at de trekker bort på ettervinteren.

Støren overvintrer på Gol år om annet. Vintrene 77/78, 79/80 og 80/81 overvintret 1-3 ind. i byggefelt ved Gol sentrum (egne obs. og G.E.Roe pers. medd.).

Bjørkefink. Overvintrer i tildels store mengder. Største registrerte antall er 190 ind. 24.1.78.

Grønnsisik. Flokker i antall fra 20-30 fuqler til flere hundre ind. sees i hele vinterhalvåret. Opptrer ofte i blandingsflokker med gråsisik. Eksempelvis ble 900 sisiker i én flokk observert 17.1.77.

LITTERATUR:

Gundersen, W.H. 1982. Fuglefaunaen i Gol kommune. Revidert artsliste pr. 1.1.1982. *Buskskvetten* 6: 24-25.

Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo.

Johnsen, I. og Roe, G.E. 1979. Tidlige vårobservasjoner fra Gol. *Buskskvetten* 3: 34.

Johnsen, I. og Roe, G.E. 1980. Fuglelivet i Gol kommune. *Buskskvetten* 4: 16-20.

FUGLENES FARGER

TORE GUNNARSEN

Hos fuglene er det først og fremst synet som er den viktigste sansen. De har et meget velutviklet syn, og dagaktive fugler har en utpreget evne til å skille mellom farger. Kontakten og kommunikasjonen mellom fuglene foregår for en stor del med visuell hjelp, og da er farger et naturlig hjelpemiddel.

Farger på fjær og kroppsdeler spiller en viktig rolle i fuglenes sosiale liv og ikke minst når det gjelder seksuell adferd. Hanner kan vise fram farger i aggressiv positur, noe som andre hanner oppfatter som at de bør fjerne seg fra området. Resultatet vil i de fleste tilfellene være at det ikke oppstår en fysisk kontakt i form av kamp.

De samme fargene kan for en hunn virke direkte tiltrekkende, og direkte fargesterke hanner vil sikkert for mange arter foretrekkes i det seksuelle spillet om hunnens gunst.

Baksiden av medaljen ved å ha sterke farger er at fuglene også eksponerer seg i unødvendig grad for sine fiender. Fuglene har en utsøkt evne til å kunne kvitte seg med sine forfølgere, og dette gjør at det ikke behøver å være en så negativ faktor likevel.

Farger kan på den andre siden også benyttes til det strakt motsatte, nemlig som en ren kamuflasjefarge. Særlig fugler med adferd eller levevis som gjør dem spesielt utsatte, har fått utviklet gode kamuflasjefarger. Hos hunner av høns- og andefugler er brune farger spesielt godt utviklet, en farge som gir dem en god beskyttelse. Mange lercearter som finnes i ørkenstrøk har utviklet farger som passer inn sammen med den mer eller mindre ensfargede bakgrunnen.

Hekketiden er en periode hvor fuglene er spesielt sårbare for fiender, og det er ingen tilfeldighet at det er nettopp hunnene som i de fleste tilfellene har den best utviklede kamuflasjefargen. Hos en art som svømmesnipe er det

hannene som har egg- og ungestellet, og da er det plutselig hunnene som har de peneste fargene.

Når typiske byttedyr bruker kamuflasje, er det heller ikke overraskende at jeger har utnyttet de samme mulighetene. Den grønlandske varianten av jaktfalk har som vår snøgle fått utviklet en hvit draktfarge som passer inn i dens naturlige omgivelser, spesielt om vinteren.

Noen få arter har også en fjærdrakt som skifter i takt med årstidenes spesielle farger. I våre nordlige egne er rypas skifte til en helhvitt vinterfarge spesiell og må i sannhet sies å være et glimrende eksempel på hvordan naturlig utvelgelse kan begunstige arten på sikt.

Ungetiden er for de redeforlatende artene en meget kritisk periode, og unger av store grupper som ender, vadere, hønse- og måkefugler har utviklet en utrolig god kamuflasjefarge.

Selve fargene som fuglene har i fjærene oppstår på flere forskjellige måter. Det mest vanlige er at fjærene inneholder fargestoffer (pigmenter) av forskjellige typer. Disse stoffene kan absorbere en del av de innfallende lysstrålene, filtrere dem, og så reflektere bare en del av lysspekteret. Det vanligste av disse stoffene er melanin som gir farger i svart, grått, brunt og brungult.

Gule og røde farger tyder på at det kan finnes karotenoider. Dette er fargestoffer som vi bl.a. kjenner fra gulrøtter, men røde farger kan også skyldes pigmenter av porfyriner.

Det flekkete mønsteret hos disse sandlounge hjelper til å utviske kroppskonturene, slik at ungene blir vanskeligere å oppdage for predatorer.

Etter Welty 1975.

Blå, grønne og metalliske farger skyldes derimot sjelden pigmenter, men er av mer komplisert optisk natur. Ved lysbrytning og interferens i de fineste strukturene i fjærene oppstår helt spesielle farger. Som et eksempel på interferens kan vi tenke på en oljehinne på overflaten av vann. Erfaringsmessig har vi da sett at fargene skifter mellom de utroligste nyanser. Årsaken er at det lyset som reflekteres fra hinnens bakside, vil forsterke eller svekke det som reflekteres fra forsiden, alt etter bølgelengden (fargen) og hinnens tykkelse. For oss vil det se ut som om det er fargene som skifter, mens det egentlig er innfallsvinkelen for lyset og tykkelsen på hinnen som varierer. Hos fuglene vil jo ikke tykkelsen på det interferensdannende laget variere noe særlig, men det hvite lysets innfallsvinkel i forhold til oss vil kunne skifte, og vi kan oppleve at et vingespeil hos krikkand eller stokkand vil skifte mellom grønt og blått.

En helt annen egenskap pigmenteringen av fjærene kan ha, er at de kan suge opp varme fra omgivelsene, og det er vist at mørke finkefugler forbrenner mindre energi enn lyse fugler.

Pigmenterte fjær har også den egenskapen at de beskytter den ofte tynne huden hos fugler mot farlige ultrafiolette stråler. Slik finner vi det jo også hos mørke menneskeraser. Det har blant annet vist seg at enkelte ternearter med hvite fjær har en mørk hud, mens arter med mørke fjær kan ha lys hud.

Farger i nebb, hud og bein skyldes ofte de samme fargestoffene som er i fjærene, men huden kan hos enkelte arter farges rød på grunn av at blodårene ligger så langt ute i huden.

Vi mennesker har hatt litt for lett for å si at fuglene har sine vakre farger for å glede oss. Vakre er de, men de har en langt mer praktisk oppgave enn å glede oss. Likevel, nyt fuglenes farger som de skjønnhetsåpenbaringer de kan være, men neste gang så tenk også litt over hvordan de er dannet og hvilke oppgaver de har.

Litteratur:

Welty, J. C. 1975. The Life of Birds. Saunders Company, Philadelphia-London-Toronto.

HVA ER STUDIEFORBUNDET NATUR OG MILJØ ?

TOM SCHANDY

Studieforbundet natur og miljø har 17 godkjente medlemsorganisasjoner, av disse er 10 hovedorganisasjoner også erklært tilskuddsberettiget. Lov om voksenopplæring gir nemlig grunnlag for statsstøtte til aktiviteter som studiering, kurs over minst 3 dager, brevring og i visse tilfeller foredrag. Norsk Ornitologisk Forening er tilskuddsberettiget medlem, og det betyr at hvert av lokallagene i Buskerud kan benytte seg av de muligheter dette gir.

Få medlemsorganisasjoner i Buskerud bruker Studieforbundet natur og miljø. Det var bakgrunnen for at Buskerud fylkeslag av Studieforbundet natur og miljø arrangerte et orienteringsmøte på Fylkeshuset 28/4-83. Blant de fremmøtte medlemsorganisasjonene var Buskerud fylkes birøkterlag, Buskerud fylkeslag av Norges jeger og fiskerforbund, Buskerud Fylkeshagelag, Norsk Entomologisk Forening avd. Drammen, Buskerud Natur og miljøvern, Buskerud 4 H foruten NOF-Buskerud representert ved undertegnede. Tore Skedsmo, generalsekretær i studieforbundet orienterte om hva studieforbundet er, hvorfor vi bør bruke det og hvordan vi skal bruke det. Jeg skal her kort skissere hvilke muligheter vi som lokallag har til å drive tilskuddsberettiget studiearbeid.

Lov om voksenopplæring av 1/8-77 gir grunnlag for støtte til 3 hovedtyper aktiviteter:

1. Studiering (kurs)
2. Kurs av minst 3 dagers varighet for medarbeidere i organisasjonenes studiearbeid.
3. Brevring.

Det kan også gis støtte til foredrag som holdes i forbindelse med en av disse typer aktivitet og som er åpne for publikum.

Hvis man arrangerer en studiering om meiser, så kan man få professor Svein Haftorn fra Trondheim til Buskerud gratis ved å arrangere et åpent medlemsmøte. På den måten kan man få tak i pang-foredragsholdere som vi ellers ikke har råd til å få tak i.

Studiering er den aktivitet som er mest aktuelt for lagene å drive. Kravene for å danne en studiering er nokså enkle. Man krever minst 5 deltakere over 14 år (dette er voksenopplæring), minst 12 kurstimer over 3 dager, deltakere må ha vært til stede 3/4 av studietimene, studieplan og lærer må være godkjent av studieforbundet. Studeringen kan være både praktisk og teoretisk, foregå såvel innendørs som utendørs i felt.

Studieplanene kan man lage selv eller man kan benytte ferdig-snekrede opplegg fra NOF. De studieplaner som eksisterer, er:

- Ringmerking 1 og 2.
- Naturforvaltning og lokaldrift
- Nybegynnerornitologi
- Sjøfugløkologi
- Hvordan og hvorfor synger fuglene.

Dessuten har Norske 4H en studieplan for fuglekassesnekring.

Hva kan man så vente i tilskudd?

A. Lærerlønn.

80 % av maks. kr. 50 pr. time.

B. Lokal administrasjon kr. 10,- pr. studietime for timer med lærer og kr. 15,- pr. studietime uten lærer.

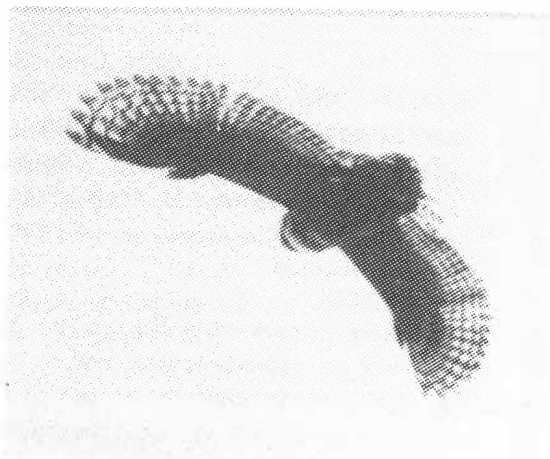
C. Gjelder bare hvis man er uten lærer:

Tilskudd til pedagogisk materiell, lærebøker, filmleie etc. 80 % av maks. kr. 50,- pr. deltaker.

Hvis man er interessert i foredrag i forbindelse med studiering, kan man få tilskudd til honorar, inntil 50 % av maks. kr. 200,- og inntil 100 % dekning av reise- og oppholdsutgifter etter statens satser.

Studieforbundet natur og miljø er altså en serviceorganisasjon som stiller seg til disposisjon for ditt lokallag. Dette er tilbud som lokallagene i Buskerud bør utnytte. Aktiviteter som vi allerede har (f.eks. atlasarbeid, vannfugltelling, ringmerking) kan organiseres på studienivå slik at vi mottar statsstøtte. Foreløpig er undertegnede kontaktperson i Studieforbundet natur og miljø for NOF, avd. Buskerud. Spørsmål og henvendelser kan gjøres til meg.

Hjelp oss å REDDE HUBROEN!

TEKST: *Ole H. Stensrud*
Atle Haga

FOTOS: *Jørn Bøhmer Olsen*

PROSJEKT HUBRO

er et prosjekt som arbeider med vern av hubrobestanden på Østlandet.

HUBROEN

Hubroen er størst blant uglene og imponerende i sin duskpryd og forøvrig brun- og svartspettede fjærdrakt. Med de intense branngule øynene ser den like bra i dagslys som om natten. Dens kraftige klør fanger bytte av mange slag over et vidt spekter, fra smågnagere, kråkefugler og måker til hønsefugl, hare og revunger.

Før var hubroen en alminnelig utbredt fugl og velkjent av mennesker i de fleste deler av landet. I skjærgården og i innlandets barskoger fra Agderfylkene til Troms kunne dens dype rop høres i vårnettene.

TRUET!

Hubrobestanden begynte å gå tilbake omkring århundreskiftet. Omkring 1940 var bestanden i Sørøst-Norge redusert til ca. halvparten av hva den var 50 år tidligere. Dette skyldes bl.a. at hubroen ble betraktet som skadedyr og ble hardt forfulgt av jegere oppmuntret av skuddpremier til langt inn på 1930-tallet.

Undersøkelser foretatt i perioden 1975-78 bekreftet mistanken om at bestandsnedgangen hadde fortsatt og blitt for-

sterket. Det var ikke nok at hubroen ble totalfredet i 1971. Menneskelige forstyrrelser, endringer i landskapsbruk med tilhørende reduksjon av byttedyrbestandene, kraftlinjer og miljøgifter ser ut til å ha blitt nye trusler mot artens eksistens.

AVLSARBEID

I et forsøk på å restaurere hubrobstanden på Østlandet startet en arbeidsgruppe med avlsarbeid i 1975 etter mønster av det svenske Project Berqyv Sydväst. I Sverige har man vist at en sviktende hubrobbestand igjen kan bli livskraftig, bl.a. ved intenst avlsarbeid og utslipp. Siden 1971 er det sluppet ca. 380 hubroer i Sydvest-Sverige. Ved egne undersøkelser og tallrike rapporter fra allmennheten ser man at antall ville par stadig har øket fra 4 par i 1972 til 62 par i 1981!

Tilsvarende er det i Sørøst-Norge innen et område på ca. 30000 km² bygget opp en avlsstamme på 26 par fordelt på 12 avlsstasjoner, hvorfra det hvert år vil bli sluppet 60-70 ungfugler. Burhubroene mates med døde byttedyr som daggamle kyllinger, kråker og rotter.

Ved avl og utslipp over en tiårsperiode håper prosjektet å kunne bygge opp hubrobstanden i Sørøst-Norge, særlig de lavereliggende delene. Målsettingen er å oppnå en livskraftig, selv bærende hekkebestand innen området. Bestandsstørrelsen og fordeling av fuglene i terrenget vil avhenge av tilgang på byttedyr og egnede hekkelokalteter til enhver tid, og at de får fred og ro.

UTSLIPP

I løpet av 5 år (1978-1982) er det fødd opp 163 unger i avlsbur, hvorav 124 er sluppet fri. De andre fuflene har inngått i avlsbestanden. Utslipp av ungfugler skjer direkte fra avlsburene som er plasert i hubrobiotoper. Ringmerkingsgjennfunn viser at hubroene kan streife inntil 340 km før de etablerer revir og blir forplantningsdyktige i 2-3 års-alderen. Avgangen fram til kjønnsmoden alder er naturlig meget høy, slik at det trolig er under halvparten av de utslupne fuflene som vil etablere seg. Gjennfundne døde fufler er hovedsaklig omkommet i kollisjoner med kraftlinjer, telefonledninger, bil eller tog, eller de har sultet i hjel.

KONTROLL AV BESTANDEN

En del av arbeidet med å bygge opp en livskraftig hubrobestand på Østlandet, vil bli en kontinuerlig kontroll av den ville bestandens størrelse og sammensetning. Dette vil skje ved årlige registreringer. På denne måten kan også årsakene til tilbakegangen muligens klarlegges bedre.

RAPPORTER TIL PROSJEKTET OM OBSERVERTE HUBROER ER DERFOR AV MEGET STOR VERDI.

Rapportér om du får se eller høre hubro til:

PROSJEKT HUBRO

Verdens Villmarksfond

Isebakke

1760 Berg i Østfold

Tlf. 031/95350

INFORMASJON OG SAMARBEID

En viktig del av prosjektet er å spre informasjon om verdien av å bevare hubroen som en naturlig del av vårt livsmiljø. For å nå målet med sikring og beskyttelse av hubrobestanden i fremtiden, søker prosjektet samarbeid med skogeiere, jeger- og fiskerforeninger, ornitologiske foreninger og andre interesseorganisasjoner.

VI MINNER OM....

ATLASPROSJEKTET. Høsten er kommet, og det er dermed tid for å sende inn årets observasjoner til atlasarkivet. Finn fram notater og "Buskskvetten" nr. 2 for 1982, og gi ditt bidrag til kartleggingen av fuglenes hekkeutbredelse. En vellykket gjennomføring av dette prosjektet er svært viktig for at vi skal kunne danne oss et best mulig bilde av hekkefuglfaunaen, og som basis for framtidige analyser av fuglelivet. Vi er derfor avhengig av alles hjelp for å komme i mål med best mulig resultat. Så ta pennen fatt, og send dine registreringer av hekkende fugl i Buskerud til

Per Ole Syvertsen
Huldreveien 75
1370 Asker

VINTERFUGLTELLINGENE, som nå står foran sin femte sesong. Som tidligere foretas tellingene i 5-minutters perioder, fra 10 punkter langs en fastlagt rute i terrenget. Det telles 1 eller 3 ganger i løpet av vinteren. Telledatoene er i vinter

periode 1: 19.-27.11

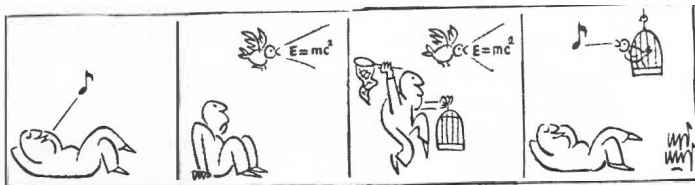
periode 2: 24.12-8.1

periode 3: 28.1-5.2

Gamle og nye tellere bes henvende seg til

Olav Råd
Hengsleveien 30
3500 Hønefoss

Man vil da motta telleskjemaer og om nødvendig mer informasjon om prosjektet.

Bli med på vannfugltelling til vinteren!

TOM SCHANDY

Store planer legges for vinteren 1983/84, og til det trenger vi din støtte. Målet er nemlig meget ambisiøst: Vi skal telle opp alt som er av vannfugl fra Tyrifjorden til kysten (Grunnane og Sandebukta). Prosjektet er tenkt å legges til romjula over en eller flere dager og er ment å bli et årlig prosjekt. Vår faste vannfugltelling har i og for seg vært bra, men tellingene har vært tilfeldige og ofte med dårlig oppslutning. Det er mulig dette opplegget kommer til å gå innunder det faste vannfugltellingsopplegget og må da legges i midten av januar.

Aktuelle telleområder vil bli Tyrifjorden, Drammenselva fra Vikersund til Hokksund (spesielt viktig område mellom Geithus og Vikersund), Vestfosselva, Numedalslågen, Drammenselva mellom Hokksund og Drammen, Drammensfjorden, Grunnane og Sandebukta. De arter som vi håper å kunne få et bra bestandsestimat av, er : Stokkand, kvinand, laksand, dvergdykker og fossekall (i Vestfosselva og v/ Vikersund), knoppsvane og sangsvane.

Ved å foreta slike årlige opptellinger vil vi lett kunne se bestandsvariasjoner korrelert med vær og temperatur. Vi håper på god oppslutning av medlemmene i Drammen og Øvre Eiker lokallag. Det skulle vel også være muligheter for at deltakerne kan få dekket bensinutgifter i forbindelse med prosjektet. Hallingdal lokallag må heller ikke glemmes. Vi er selvsagt interessert i tellinger i åpne partier i Hallingdalselva. Ansvarlig for opplegget vil bli undertegnede og Drammen lokallag. Nærmere opplysninger om opplegget vil bli sendt de enkelte lokallag, men vi håper denne orientering vil inspirere fuglefolket til å mobilisere sine krefter førstkommende vinter.

NOF, DRAMMEN LOKALLAG

Beretning for året 1/12 1981 - 30/11 1982

Foreningen har i beretningsåret hatt 74 betalende medlemmer. Det er det samme som året før. Vi har i beretningsåret fått 10 nye medlemmer, men samtidig er 10 eldre medlemmer strøket da de ikke har betalt kontingent for en rekke år.

Styret har i 1982 hatt denne sammensetning:

Per Ole Syvertsen (formann), Trygve Johnsen (kasserer), Tom Schandy (sekretær), Tore Gunnarsen og Per Sølverud (styremedlemmer), og med Ole Edv. Bakken og Knut Arne Solberg som varamenn. Revisor har vært Ole Bjørn Braathen. Gunnar A. Lindaaas og Øivind Syvertsen har fungert som valgkomite med Lindaas som formann.

Det har i beretningsåret blitt avholdt 9 medlemsmøter. Med unntak av maimøtet har de alle blitt avholdt i Musikksalen i Drammen Folkebibliotek.

Programmet på møtene har vært som følger:

- 10/12-81. Årsmøte. Årsberetning og regnskap ble opplest og godkjent, og styret for 1982 valgt. Etter årsmøtesakene holdt Svein Grønvold lysbildeforedrag om fugl og natur langs vann og vassdrag i Buskerud.
- 14/1-82: Bjørn Bjerke Larsen holdt lysbildeforedrag om skogs-fuglforskning på Varaldskogen.
- 11/2-82: Jan Erik Sørensen holdt lysbildeforedrag under tittelen "Fra sel til fossekall blant to naturreservater i Nordre Vestfold". Han pratet om Borrevann og Bastøya og hadde også med seg lydbåndopptak av fugler.
- 11/3-82: Nils Høvik viste lysbilder fra Aust-Agder.
- 15/4-82: Dette møtet var temamøte med emne "Fugl i Buskerud". Formannen tok for seg utbredelse og forekomst til noen utvalgte arter og snakket om kjente og mindre kjente lokaliteter i fylket.
- 13/5-82: Utemøte i Bragernesåsen for å lytte på fuglenes kveldssang.

- 9/9-82: Radiokjendis Karsten Edvardsen viste lysbilder og spilte lydbåndopptak fra naturen.
- 14/10-82: Lysbildekonkurranse og fremvisning av film fra Dovrefjell.
- 11/11-82: Dag Ørskog kåserte og viste lysbilder fra sitt eget hjemdistrikt, Sunnmøre.

Faste poster på medlemsmøtene har vært "Medlemmenes kvarter" og bokutlodning. På noen møter har vi også hatt "Månedens fugl" hvor vi har tatt for oss en enkelt art eller familie og pratet om særtrekk, kjennetegn og biologi. Antall fremmøtte har variert mellom 10 og 53, en gledelig økning fra förrige år hvor antall fremmøtte varierte mellom 8 og 21. Årsaken til dette er at vi i beretningsåret har satsset i større grad på publisitet i byens aviser om våre møter. Dette har fört til mange nye medlemmer og større inntekter av loddsalg. Mest populært var skogsfuglmøtet i januar med sine 53 tilhørere. Møtet med Karsten Edvardsen samlet 43 stykker, mens utemøtet i mai kun samlet 10 deltakere.

Foreningen har i 1982 arrangert 4 ekskursjoner, fordelt med 3 på våren og 1 på høsten. Antall deltakere har variert fra 4 til 8.

- 21/3: Grunnane ved Svelvik, 8 deltakere. En lappfiskand hunn ble observert.
- 15-16/5: Overnattingstur til Averøya feltstasjon, Ringerike (ved Tyrifjorden). De 6 deltakerne fikk se hvordan fugler blir ringmerket.
- 5/6: Kveldstur til Hurumlandet for å lytte etter nattravn. Dessverre ble ingen nattravn hört. 5 deltakere.
- 19/9: Tur til Mølen i Brunlanes. Lappspover og polarsnipen var det mest interessante man observerte.

Foreningen har også vært representert i byens aviser med artikler og opprop. Blant annet har vi hatt opprop om storskarvtrekk og tyrkerduehekkning. Formann Per Ole Syvertsen har også vært intervjuet om atlasprosjektet i Buskerud. Responsen på de to oppropene vi har hatt har vært meget svak. Kun to brev kom inn, ett for hvert opprop.

Endel av foreningens medlemmer har også i 1982 deltatt i NOF-prosjektene for registrering av hekkefugl (atlas) og vinterfugltellingene.

Foreningen har i slutten av beretningsåret gått til innkjøp av 250 kg solsikkefrø for videresalg til medlemmene. Dette tiltaket har vært populært, og 180 kg er allerede bortbestilt.

Drammen, 8/12-82

Tom Schandy
(sekretær)

NORSK ORNITOLOGISK FORENING, DRAMMEN LOKALLAG

Regnskap pr. 30/11 1982

Beholdning pr. 1/12 1981		kr. 2278,40
Inntekter:		
Kontingent		kr. 1400,00
Tilskudd til lokalleie		kr. 150,00
Utlodning av bøker		kr. 973,00
Renter fra Postsparebanken		kr. 155,00

Sum		kr. 4956,40
Utgifter:		
Porto	kr. 1038,50	
Til foredragsholdere	kr. 385,00	
Lokalleie	kr. 270,00	
Bøker til utlodning	kr. 320,00	
Annonser	kr. 269,00	
Konvolutter	kr. 163,15	

Minus sum	kr. 2445,65	kr. 2445,65

Beholdning pr. 30/11 1982		kr. 2510,75
=====		

Drammen, 5/12-82

Trygve Johnsen (sign.)
Kasserer

Ole Bjørn Braathen (sign.)
Revisor

MED NOF, ØVRE EIKER TIL FALSTERBO 30.9 - 3.10 - 82

ANDERS HALS

Fulle av optimisme og med ørn, våk, hauk og glente for sitt indre blikk dro 7 innbarka eikværingar + én talentfull drammenser avgårde med kurs for Falsterbo, Sør-Sverige, en regn- og tåkefull fredagskveld i slutten av september. Turen, som etterhvert har blitt en tilnærmet årviss foreteelse, var lagt til måneds-skiftet september/oktober. Håpet var å dekke over "mest mulig", og det er all grunn til å si seg fornøyd med resultatet.

Etter ei hard natt i bussen nedover, dro vi direkte ut på Nabben som er det ytterste punktet på Falsterbo. Været var omtrent ideelt, og småfugl-, spurve- hauk- og duetrekkekket gikk meget bra. Dessuten var det et imponerende trekk av skarv i morgentimene. Alt i alt trakk rundt 1100 skarv ut i løpet av 2-3 timer, mens duene i hvert fall kom opp i det dobbelte i samme tidsrom. Av 2-3000 duer var utvilsomt minst 10-15 % skogduer. Artig å se så vidt mye skogduer.

Men det var på mange måter rovfuglene som var tiltenkt hovedrollen i seansen - og de uteble ikke. Innen kort tid ute på Nabben var både myrhauk, sivhauk, tårnfalk, spurvehauk, vepsevåk og musvåk observert, men mer skulle det bli.

På Ljungen observerer man våkerekkekket. Foto: Tom Schandy.

Vel tilbake på Ljungen lett henslenkt på marka i ferd med å innta en liten matbit, fikk vi se våkene komme for alvor. I lufta over oss var det på én gang 150-200 musvåk i skru samtidig, og stadig vekk passerte skruer på 30-40-50 våker. Alt i alt må en regne med at det passerte 2000 våk over området i løpet av noen fine formiddagstimer. Utpå dagen kom noen av dem i returtrekk tilbake til Sverige. De hadde vel ikke funnet forholdene i Danmark særlig lystelige.

Spurvehawk og tårnfalk ble stadig observert. Førstnevnte art trakk ut i et antall av ca. 2-300, mens tårnfalken var noe mer fåtallig. Over Ljungen stillet det samtidig 4 tårnfalker, og smågnagere o.a. kan ha all mulig grunn til å føle seg truet her.

Kjerrhaukene opptrer vanlig og det ble observert både blå og brun kårhök (= myr- og sivhauk) i området. Senere på dagen kom også ei glente dansende over himmelhvelvet.

Det vil føre for langt å ramse opp alle artene som ble observert, men den første dagen hadde vi et sted mellom 80 og 90 arter "på blokka". Av ikke-rovfugl kan nevnes ca. 60 knoppsvaner, siv- og sothøne, heilo, relativt sett mange tundralo, ca. 150 myrsnipe, 20 polarsnipe, 5 lappspove, 1 splitterne, 1 jordugle, 2 trelerke, 4 vintererle og 2 stillitser. Med andre ord mye å glede seg over.

Den andre dagen på Falsterbo så lenge ut til å bli et antiklimaks med tanke på foregående dag. Været var dårlig (mye tåke og lave skyer), og småfugl-trekket uteble i stor grad. Også de større fuglene var adskillig roligere. Været bedret seg imidlertid betraktelig, og noe ut på formiddagen trakk våkene adskillig mer intensivt enn dagen før, og alt i alt var det nok langt opp mot 2000 våk som passerte denne dagen, også. Fjellvåken opptrådte også, men bare som spredte individer inniblant alle musvåkskruene.

Folkelivet er et kapittel for seg. På Ljungen sto det denne lørdags formiddagen sikkert 300 personer og kikket. Vi talte ca. 80 teleskoper, og en kan sikkert regne et lignende antall fotoapparater m/teleobjektiver, og mang en foto- og optikkforhandler hadde nok gnidd seg i hendene ved tanke på alle disse potensielle kundene.

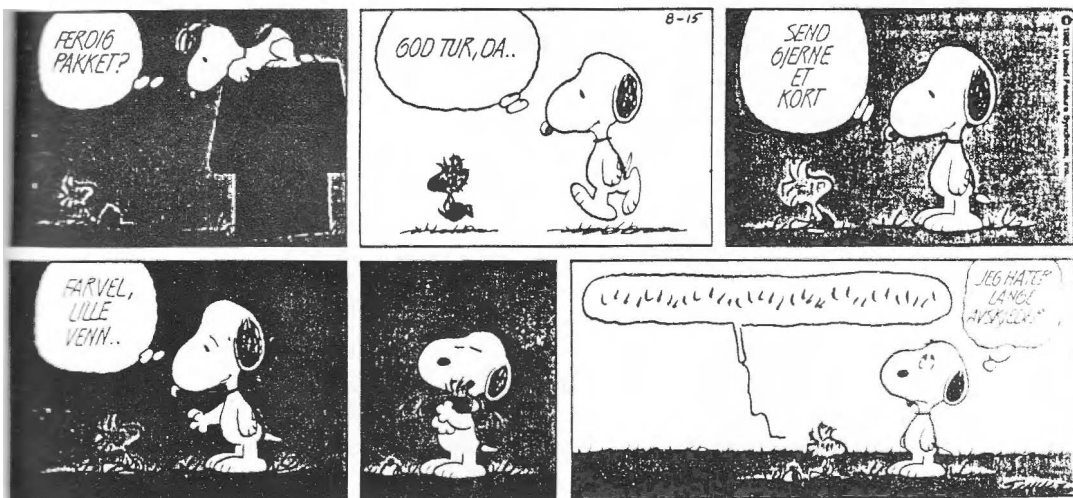
Vi reiste fra Falsterbo med kurs for Getterön 7-8 mils vei sør for Göteborg. En liten sving innom Børringesjön og Vombs ångar med tanke på gjess og rovfugl resulterte bl.a. i 36 kanadagjess, ca. 45 grågjess, mange hundre ikke artsbestemte grå gjess, 1 dvergfalk, 1 tårnfalk, 1 myrhauk m.m. Særlig gåseflokkene

var flotte å se på, og det var nesten så referenten følte seg hensatt til Slimbridge, England, sist vinter. Der var det dog adskillig flere - både av flokker og gjess.

Getterøen hadde flere gjess o.a. vannfugl å tilby "sultne" nordmenn. Særlig var det mye ender her. Brunnakkene holdt stort sett sammen i én flokk på ca. 500 ex, og det var i tillegg hundrevis av stokk- og krikband. Forholdene her er imidlertid slik at tårnet står midt imellom alle lokalitetene, og holdene blir lett lange. Når en da, som vi, hadde relativt mye dis, ble artsbestemmelsene leie. Men mye fugl var det. Foruten ender, gjess og svaner satte også så avgjort heilo og vipe sitt tydelige preg på stedet. En kjempeflokk av viper talte ca. 700 ex, mens ca. 250 heilo holdt sammen i en annen flokk.

Vandrefalk er en ganske regelmessig art ved Getterøen, men denne gangen unngikk den oss. Vi så imidlertid både spurvehauk, musvåk, myrhauk, sivhauk og tårnfalk, og var godt fornøyde.

Stor tilfredshet over utbyttet av turen må sies å være fasit etter høstens Falsterbotur. Det ble ingen ørn, men en kan vel si at alt annet slo til i langt større grad enn en har lov til å regne med, og høstens besøk blir sikkert ikke det siste for reiselystne eikværing.

BOKANMELDELSER:

FELTHÅNDBØKER

PER OLE SYVERTSEN

Jeg har flere ganger fått spørsmålet: "Hvilken felthåndbok bør jeg velge?". Dette er intet liketil spørsmål å besvare. Tilbudet av slik litteratur på norsk har etter hvert blitt ganske stort, og fuglefolk har nå en gang ulike forutsetninger og behov. I to artikler vil jeg omtale de felthåndbøker over norsk og europeisk fuglefauna som etter min mening bør komme i første rekke når bokkjøp planlegges. Det endelige valg må den enkelte leser selv gjøre, avhengig av bl.a. hvor stort geografisk område en ønsker dekket. En god ide er å bruke flere bøker, da de som regel gir en noe ulik framstilling av stoffet.

Bare felthåndbøker på norsk omtales (med ett unntak!). De kan deles i to grupper: bøker som bare dekker den nordeuropeiske fuglefaunaen, og de som omhandler hele Europa. Jeg tar bare for meg bøker som omtaler alle de fuglearter som fins innen det geografiske området boka dekker. Vi begynner med de nordiske.

Svein Haftorn, 1979. Våre fugler. NKS-Forlaget, Oslo.

304 sider.

Dette er på alle vis en ny bok, forskjellig fra tidligere utgaver med samme tittel. Både tekst og illustrasjoner er laget på nytt. Boka omfatter alle norske arter, og er ajour fram til høsten 1979. Også en rekke nordeuropeiske arter som ikke er påtruffet i Norge er omtalt. Endel sjeldnere arter behandles bare kort i et tillegg bak i boka.

Tekst og tegninger er sammenstilt for hver art, som oftest en art for hver side. Vanligvis vises et utvalg fargeillustrasjoner for hver art, slik at begge kjønn, ulike drakter og fluktbilder kommer med. Illustrasjonene er jevnt over gode. Teksten er relativt kortfattet, men gir stort sett de samme informasjoner som Fuglene i farger (se nedenfor). Karter viser artenes utbredelse i NOrd-Europa, og hovednæring angis ved symboler. Navnebruken og artsrekkefølgen avviker noe fra den offisielle norske lista. Endel lokalnåvn og norske synonymnavn er medtatt. Dessuten bringes en kortfattet oversikt over kassetyper og -mål.

Lars Jonsson, 1977-79. Fugler i naturen. 1. Hav og kyst. 127 sider. 2. Skog, park og hage. 127 sider. 3. Åker, vann og våtmark. 132 sider. 4. Fjell og barskog. 132 sider. Cappelen, Oslo. Norsk utgave ved Olav Hogstad.

Disse fire bøkene omhandler alle fuglearter som hekker eller regelmessig forekommer i Europa nord for Alpene. Fordelingen av stoffet på flere bind har gjort det mulig å presentere flere og større tegninger av hver art enn om alt skulle vært presset inn mellom to permer. I så måte er disposisjonen vellykket. En økologisk inndeling av artene slik som her forhindrer likevel ikke at hele serien må bringes med ut i felten om man ønsker å kunne identifisere alle de fuglearter man møter i en bestemt naturtype.

Både tekst og tegninger er utført av den svenske kunstneren og ornitologen Lars Jonsson. Hans løsning på illustrasjonsproblemet i felthåndbøker er ny og original i den forstand at fuglene er avbildet i et stort antall ulike positurer og situasjoner. Det sedvanlige plansjepreget med alle artene sett fra samme vinkel er dermed unngått.

Bøkene har utkommet over et tidsrom på tre år, og det finner etter min mening sted en klar forbedring fra de første til siste bind. Det store utvalget av tegninger av hver art gjør bøkene til et nyttig hjelpemiddel for bestemmelse av fugl i drakter som ellers sjelden vises i felthåndbøker. Alle illustrasjoner er i farger.

Teksten er svært kortfattet, og er ment som et rent supplement til det illustrasjonene ellers viser. Utbredelseskarter dekker hele Europa. Hvert bind er dessuten innledet med generelle kapitler om bestemmelse av fugl og de spesielle naturmiljøer som boka omfatter.

Carl-Fredrik Lundewall, 1983. Fuglene våre. Aschehoug, Oslo.
447 sider. Norsk utgave ved Nils Petter Thuesen.

Som den nyeste av dem alle er denne boka også den mest ajourførte, med status for alle fuglearter som er påtruffet i Norge ut 1980. Arter fra resten av Nord-Europa er også omtalt, slik at boka kan brukes i hele denne regionen. Bokas format er noe større enn hva som er vanlig for felthåndbøker, og den risikerer med det å bli et oppslagsverk i stua framfor et hjelpemiddel i felten.

Første del av boka bringer fargeillustrasjoner av de fleste arter, laget av Staffan Ullström, og en svært kortfattet tekst til hver art. Denne teksten går som regel på karakteristiske trekk ved fuglenes utseende i den avbildete drakt, men også økologiske forhold som næring og tilholdssted m.m. Dessverre treffer ikke kommentarene alltid like godt. Plansjene er oversiktlige og med en eller to hovedavbildninger av hver art. Mindre illustrasjoner ved siden av viser ofte andre drakter og positurer. Fuglene er vist i sitt rette miljø. På enkelte grupper kommer tegningene klart til kort for feltbestemmelser, bl.a. mangler stort sett fluktbilder av rovfugl.

I bokas andre del følger mer detaljerte beskrivelser av hver enkelt art. For hver art er teksten inndelt i følgende avsnitt: kjennetegn, låt, utbredelse, føde, og tilholdssted og forplantning. Teksten er god og mer inngående enn i andre felt-

håndbøker. For arter som ikke er med på plansjene foran i boka er teksten supplert med svarthvittegninger. Kryssreferanser mellom plansjer og tekst er hele tiden gitt. Dessverre mangler utbredelseskarter. Navnene og artsrekkefølgen er den samme som på den offisielle norske lista.

Rolf Vik, 1982. Fuglene i farger. 6. opplag. Aschehoug, Oslo. 299 + VIII sider.

Boka er skilt i en illustrasjonsdel og en tekstdel (med svart-hvittegninger), noe som medfører endel blasing fram og tilbake. Den er opprinnelig svensk, og dekker norske og svenske arter. En art vist på fargeplansjene er ikke påvist i Norge (mellomspett), mens en rekke mer eller mindre vanlige arter bare er avbildet i svarthvitt (f.eks. islom, gulnebbblom, kortnebbgås, praktærfugl, stellerand, storjo, polarlomvi, alkekonge, tyrkerdue, polarsisik og dvergspurv).

Fargeplansjene er de samme som i tidligere utgaver. Dette innebærer at få drakter av hver art er vist, ofte bare hanner i praktdrakt. Fluktavbildinger mangler. Artsutvalget er som nevnt noe snevert på fargeplansjene, men alle de andre artene er i denne nye utgaven illustrert i svarthvitt av Viggo Ree. Kartene over fuglenes utbredelser mangler.

Teksten gir opplysninger om fuglenes utseende, mål, bestemmelse, lyd, utbredelse, forekomst i Norge, hekkebiologi, næring, trekk og eventuelt overvintring. For alle arter som er funnet mindre enn 7 ganger i Norge er samtlige funn omtalt, for mange mindre sjeldne arter er antall funn totalt oppgitt. Teksten er god og opplysningene om forekomst i Norge ajourførte fram til og med 1979. I teksten er artenes rekkefølge og all navnebruk i overensstemmelse med offisiell norsk liste. På plansjene derimot er artene vist i en helt annen rekkefølge. Endel lokalnavn er nevnt i teksten.

I NESTE NUMMER VIL OMTALEN TA FOR SEG FELTHÅNDBØKER
OVER HELE EUROPAS FUGLEFAUNA.

KAN DU TEGNE ?

Vår alles *Buskskvetten* er frustrert! Hvordan skal han få tak i tegninger til å fylle ledige plasser på sidene? Behovet for gode tegninger er stort i redigeringen av et slikt blad, særlig fordi bruk av fotografier er dyrt. Det er heller slett ikke alltid redaksjonen har egnete svarthvitbilder til rådighet. Mange ellers gode artikler kan gjøres enda mer spennende ved bruk av illustrasjoner. Redaksjonen har derfor lovet vignettfuglen å gå ut med en oppfordring til bladets lesere: SEND OSS TEGNINGER!

Bidragene bør være relativt enkle strektegninger, helst utført med svart tusj (eller forsterket med tusj). Dette gir skarpe konturer, nødvendig av trykkeritekniske årsaker om resultatet skal yte originalen full rett.

Best ville det kanskje være om noen med kunstneriske talenter anså seg i stand til å bidra med sine strekverk etter bestilling, slik at vi kunne få akkurat det som var ønskelig. Men framfor alt er det viktig for en redaksjon å ha et utvalg av tegninger tilgjengelig. Det gir oss flere bein å stå på. Og jo flere bidragsyttere, jo større bredde kan *Buskskvetten* oppvise.

Redaksjonen vil samtidig komme med et gammelt, velkjent hjertesukk: vi trenger stoff! *Buskskvetten* bærer i stor grad preg av at et fåtall personer fyller sidene med ord. Dette er ingen ønskesituasjon, men har vært nødvendig i de seinere numrene for å hjelpe bladet gjennom en vanskelig periode med svært uregelmessige og forsinkete utgivelser. Overgangen til to nummer i året (mot tidligere tre) og en bedre fordeling av byrdene ved redaksjonsarbeidet vil gjøre det lettere å holde en fast utgivelsesrutine framover. Men vi trenger lesernes hjelp! Redaksjonen er svært glad for de bidrag som har kommet, og håper på mange, mange flere.

....SÅ TA PENNEN FATT!

INNHOLDSFORTEGNELSE FOR

5. OG 6. ÅRGANG AV BUSKSKVETTEN

Som i tidligere innholdsfortegnelser er alt redaksjonelt stoff, foreningsmeddelelser, opprop, konkurranser o.l. utelatt. Referater fra lokallagenes arrangementer er likevel tatt med i oversikten.

5. ÅRGANG (1981)

Forfatter	Artikkel	Nr.	Side
Anker-Nilssen, Tycho	Ringerike feltstasjon, Averøya. Stasjonsrapport for 1980	1-2	4
Gundersen, Walter H.	Fuglelivet ved Lyseren i Gol	3	55
Nygård, Jens Erik	Linnesstranda. Rapport 1980	3	36
Nyhus, Bjørn	En søndag i februar	1-2	21
Schandy, Tom	Stork og åkerrikse ved Drammen	3	44
Syvertsen, Per Ole	Atlasprosjektet	3	47
	Norsk vinterfugltelling	3	65
	Fra Drammensornitologenes utflukter	3	70

6. ÅRGANG (1982)

Forfatter	Artikkel	Nr.	Side
Diverse forfattere	Foreningsreferater	1	29
Gundersen, Walter H.	Fuglefaunaen i Gol kommune	1	24
Gunnarsen, Tore	"Ornis floppus"	1	22
	Fuglenes opprinnelse	1	36
Myrvold, Ulf	Nordlys-morgen	1	14
Syvertsen, Per Ole	Skogsfuglforskning på Varaldskogen	1	16
	Atlasprosjektet i Buskerud	1	26
	Vinterfugltellingen 1981/82	1	28
	Kråkekost er helsekost???	1	35
	Atlasprosjektet i Buskerud. Status 1982	2	47
Syvertsen, Per Ole og Syvertsen, Øivind	Sjøfuglreservater i Buskerud	1	4

Det kan være av interesse å se raskt på stofftilgang og omfang i Buskskvettens 6-årige historie. En gjennomgang av de tidligere nummer og innholdsfortegnelser gir følgende oversikt:

Årgang (år)	Ant. nummer	Ant. sider	Ant. forfattere	Ant. artikler
1 (1977)	1	40	5	7
2 (1978)	3	100	11	24
3 (1979)	3	132	8	10
4 (1980)	3	104	9	14
5 (1981)	3	76	6	7
6 (1982)	2	96	5	10

1981-årgangen ble utgitt med ett dobbeltnummer, slik at bare to hefter utkom. Som kjent kommer Buskskvetten fra og med 1982 med bare to nummer i året. Redaksjonen har tro på at vi med medlemmenes hjelp nå skal klare å utgi dette bladet med et årlig sidetall på minst 100 sider. Oversikten over og størrelsen på det heftet du nå holder i hånden viser at vi er godt på vei til å nå dette målet.

TIL:

"Hvilken fugl var det?": Skjestork, en ny art
for Buskeruds avifaunaliste.

Brunnakke hann. Foto: Øivind Syvertsen.